

WSPÓŁCZESNE WYZWANIA

EKOLOGICZNE

Our planet is only one.
And we have to take care of it.

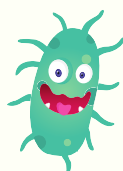

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

CZŁOWIEK NA KARTACH HISTORII ZIEMI

4,5 MLD LAT

ŻYCIE NA ZIEMI MA CO NAJMNIJ 3,95 MLD - ARCHAICZNE BAKTERIE

PIERWSI PRZEDSTAWICIELE RODZAJU HOMO -
2,5 MLN LAT

HOMO SAPIENS 200-300 TYS LAT

TEMPO PRZYROSTU LICZBY LUDNOŚCI NA ŚWIECIE :

1804 R- 1 MLD

1930 R - 2 MLD

1960 R - 3 MLD

OD 1960R CO 12-15 LAT PRZYBYWA KOLEJNY MLD

15.11.2022 R - 8 MLD

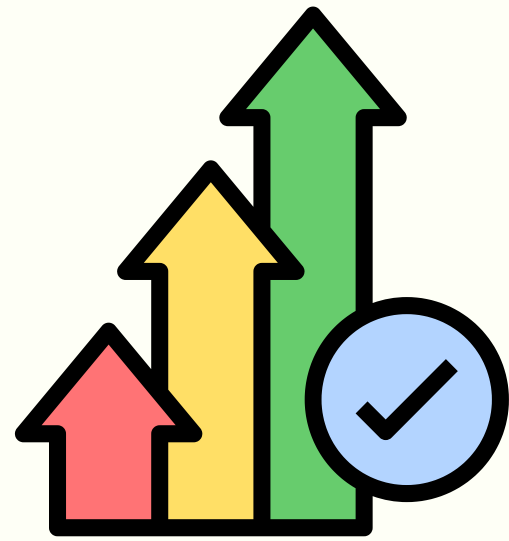
WG PROGNOZ ONZ W 2037 - 9 MLD

CZŁOWIEK NA KARTACH HISTORII ZIEMI

NAJWAŻNIEJSZE MOMENTY:

- 12 TYS LAT P.N.E -REWOLUCJA ROLNICZA
- 3000 P.N.E SUMEROWIE WYNALEŻLI PISMO -A NA ŚWIECIE ŻYŁO OK 25 MLN LUDZI
- XVII W REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA - WĘGIEL, STAL, MASZYNY PAROWE
- 1880-1950 WIELKI PRZEŁOM - FALE EMIGRACJI DO AMERYKI, STANY ŚWIATOWYM MOCARSTWEM; REWOLUCJA NAUKOWA, REWOLUCJA TECHNICZNA
- PO 1950- WIELKIE PRZYSPIESZENIE -UPOWSZECHNIENIE WCZEŚNIEJSZYCH ZDOBYCZY; KOMPUTERY, NTERNET, DOBROBYT NA PÓŁNOCY ZIEMI

ZMIENIA SIĘ NASZ STYL ŻYCIA. ZUŻYWAMY CORAZ WIĘCEJ WSZELKICH DÓBR I CORAZ WIĘCEJ PRODUKUJEMY ZANIECZYSZCZEŃ- IM JESTEŚMY BOGATSI TYM BARDZIEJ SZKODZIMY
OK. 10% NAJBOGATSZYCH – 52% ŚWIATOWEJ EMISJI CO₂,

ETNA

www.etna.org.pl

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

ANTROPOCEN

OD KIEDY MAMY ANTROPOCEN ?

1. REWOLUCJA ROLNICZA ,
2. PRZEMYSŁOWA
3. WIELKIE PRZYSPIESZENIE

DO 1950 R WIĘKSZOŚĆ LUDZI NA ŚWIECIE GŁODOWAŁA
AREAL ZIEMI UŻYTKOWANYCH ROLNICZO :Z TERENÓW
NADAJĄCYCH SIĘ DO ZAMIESZKANIA :

1800 R - 13% ; 1950 - 38%

CZY ŻYJEMY W NAJLEPSZYM Z DOYCHCZASOWYCH
LUDZKICH ŚWIATÓW ?

CZY ŻYJEMY W NAJLEPSZYM Z DOTYCHCZASOWYCH LUDZKICH ŚWIATÓW?

PERSPEKTYWA UTYLITARYSTYCZNA

ŻYJEMY NAJDŁUŻEJ

ŚREDNIA DŁUGOŚĆ ŻYCIA W LATACH	1900	2019
NIEMCY, FRANCJA	45-46	81-82
STANY ZJEDNOCZONE	49	79
MEKSYK, BRAZYLIA	25-29	75-77
INDIE	24	68
CHINY	< 30	76
NIGERIA	< 30	53
OGÓŁEM	32	73

ŚMIERTELNOŚĆ PRZED UKOŃCZENIEM 5 R.ŻYCIA: DO KOŃCA XIX W - 40%; OBECNIE - 3,9%

ŻYJEMY NAJZDROWIEJ

MIMO PANDEMII COVID-19 CIĄGLE MAMY NADWYŻKĘ NARODZIN NAD ZGONAMI.

RYGORY HIGIENICZNE, MASOWE SZCZEPIENIA, OCZYSZCZANIE WODY ORAZ NOWOCZESNA OPIEKA MEDYCZNA ZAPEWNIĄJĄ NAM NIEPORÓWNYWALNIE LEPSZE ZDROWIE

MAMY POD DOSTATKIEM ŻYWNOŚCI

GŁÓD TOWARZYSZYŁ LUDZIOM OD ZAWSZE, A OD NEOLITYCZNEJ REWOLUCJI ROLNICZEJ ZDECYDOWANA WIĘKSZOŚĆ ŻYŁA NA GRANICY ŚMIERCI GŁODOWEJ. W XVII I XIX WIEKU GŁÓD ZABIJAŁ 1 CZŁOWIEKA NA 2000 DZIŚ 1 NA 26 000.

OBECNIE WIĘKSZYM PROBLEMEM NIŻ GŁÓD JEST OTYŁOŚĆ.

39% GLOBALNEJ POPULACJI MA NADWAGĘ

CZY ŻYJEMY W NAJLEPSZYM Z DOTYCHCZASOWYCH LUDZKICH ŚWIATÓW?

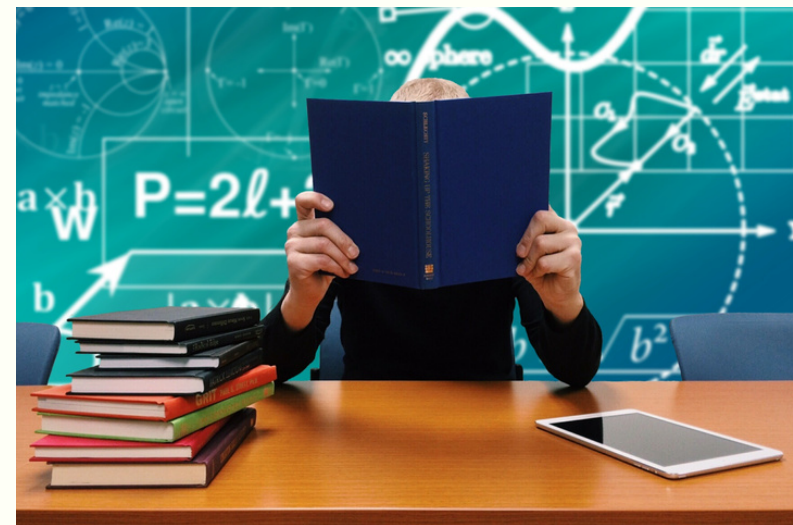
PERSPEKTYWA UTYLITARYSTYCZNA

JESTEŚMY BARDZIEJ NIŻ KIEDYKOLWIEK WOLNI I RÓWNI

56% LUDZI ZAMIESZKUJE
PAŃSTWA DEMOKRATYCZNE
17% - ANOKRATYCZNE

CHODZIMY DO SZKÓŁ

LATA NAUKI SZKOLNEJ -	1900	2020
NIEMCY -	3,3	14
STANY ZJEDNOCZONE -	6,5	13,5
INDIE -	0,12	8

ŻYCIE STAŁO SIĘ BEZPIECZNIJSZE

MAMY DUŻO CZASU WOLNEGO I BOGATĄ OFERTĘ ROZRYWEK

WIELU LUDZI ŻYJE W NIETYCZALNYM DO TEJ PORY DOSTATKU

Enjoy
Life

www.etna.org.pl

CZŁOWIEK TO LEDWIE CHWIŁA W HISTORII ŻYCIA NA ZIEMI

HISTORIA ZIEMI = 1 ROK

1 SEK = 146 LAT

NA POEZĄTKU GRUDNIA POJAWIAJĄ SIĘ PIERWSZE OWADY I
ZWIERZĘTA LĄDOWE

26.12 – WYGINĘŁY DINOZAURY (66 MLN LAT)

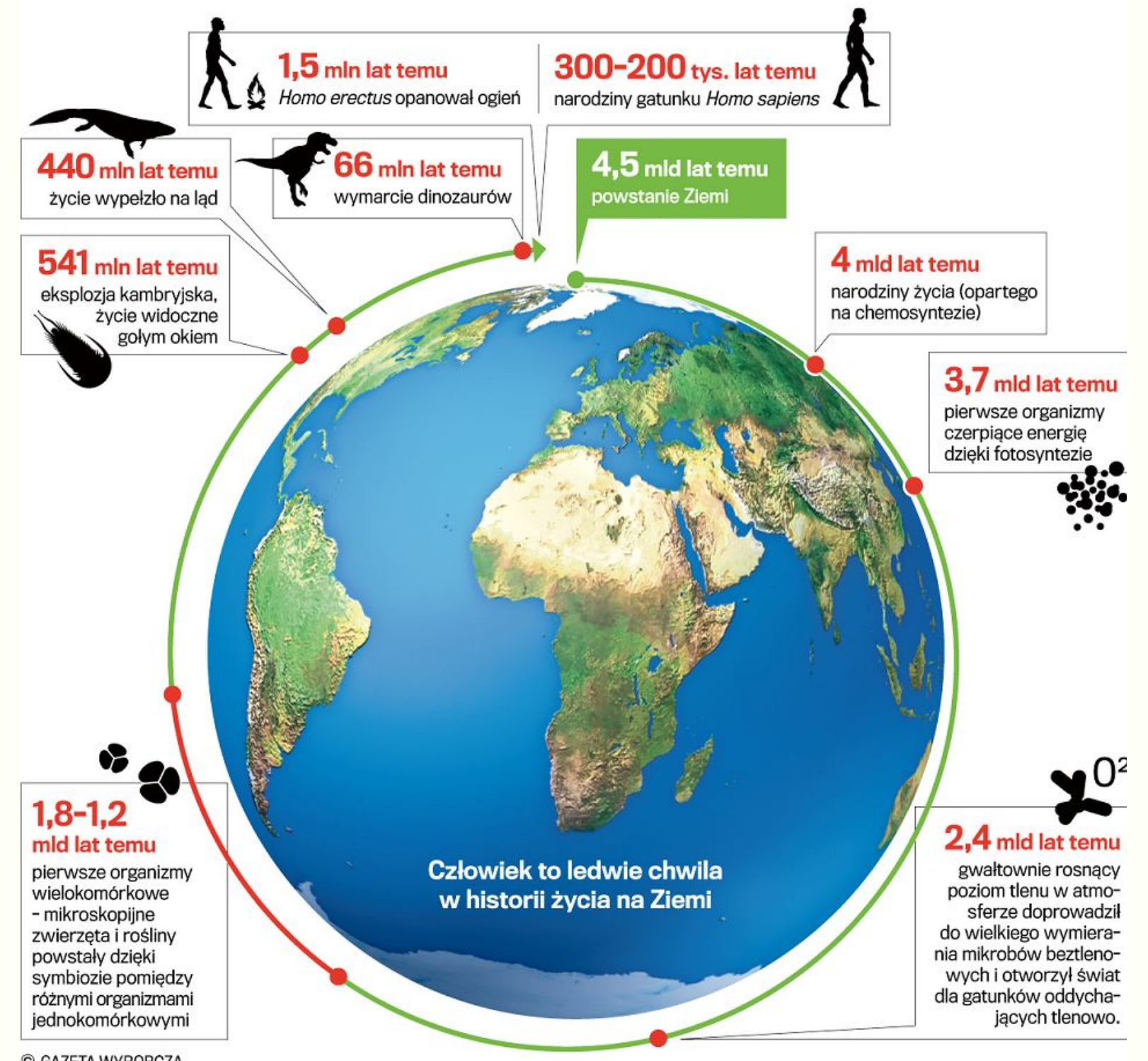
HOMO SAPIENS TO OSTATNIE 70-80 SEKUND PRZED WYBICIEM
PÓŁNOCY

REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA TO OSTATNIA SEKUNDA ROKU
1 SEKUNDA Z CAŁGO ROKU WYSTARCZYŁA BY SPOWODOWAĆ
KATASTROFE KLIMATYCZNĄ

www.etna.org.pl

HISTORIA ŻYCIA NA ZIEMI W PIGUŁCE

" Ziemia została matką bardzo młodo" T. Ulanowski

CO OSIĄGNIĘLIŚMY W TEJ OSTATNIEJ SEKUNDZIE ŻYCIA PLANETY ?

- ZMNIĘSZYLIŚMY POPULACJĘ ZWIERZĄT SŁODKOWODNYCH O 80%
 - UTRACILIŚMY POŁOWĘ RAF KORALOWYCH
- ZBUDOWALIŚMY 50 WIELKICH TAM, ZAKŁÓCAJĄC BIEG PRAWIE WSZYSTKICH DUŻYCH RZEK,
- ODPOWIADAMY ZA ZNIKNIĘCIE POŁOWY TERENÓW PODMOKŁYCH
- ZREDUKOWALIŚMY POWIERZCHNIĘ LASÓW DESZCZOWYCH O POŁOWĘ
- POŁOWĘ ŻYZNYCH TERENÓW PRZEZNACZYLIŚMY POD ROLNICTWO

ZYCIE NA NASZEJ PLANECIE – DAWID ATTNBOROUGH

CO OSIĄGNIĘLIŚMY W TEJ OSTATNIEJ SEKUNDZIE ŻYCIA PLANETY ?

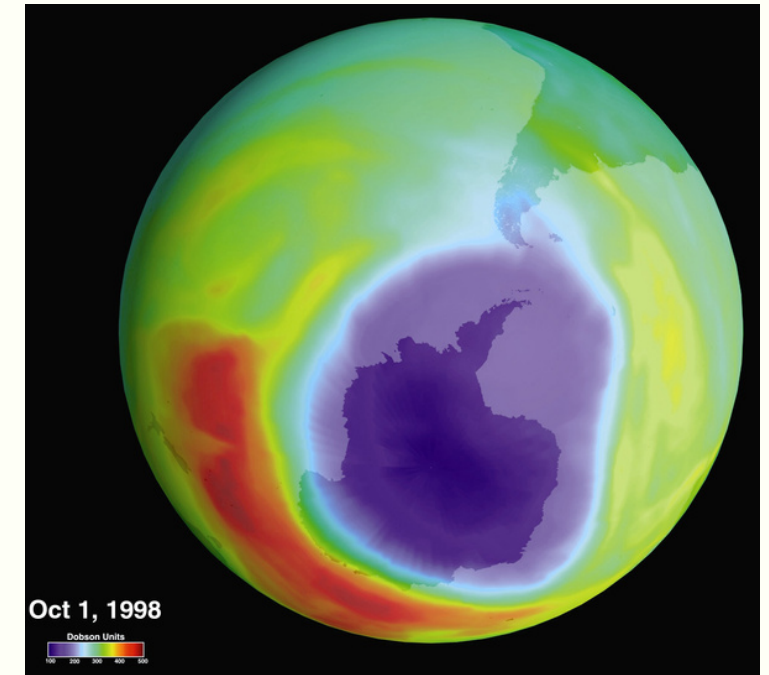
„RZEKA” TO NIEZWYKŁA OPOWIEŚĆ O RELACJI CZŁOWIEKA Z NATURĄ. FILM DOKUMENTALNY W REŻYSERII JENNIFER PODEEM ZABIERA NAS DO ŚWIATA, W KTÓRYM MOŻEMY NA WŁASNE OCZY ZOBACZYĆ, JAK KLUCZOWE SĄ RZEKI DLA NASZEJ PLANETY. NIESTETY, LUDZKOŚĆ OD LAT PRÓBUJE ZNISZCZYĆ TO ŹRÓDŁO ŻYCIA. FILM TO HOŁD, KTÓRY CELEBRUJE JEJ URODĘ I TWÓRCZY POTENCJAŁ, CHCĄC PRZYWRÓCIĆ NALEŻNE JEJ MIEJSCE W HIERARCHII LUDZKICH TROSK I ZAINTERESOWAŃ.

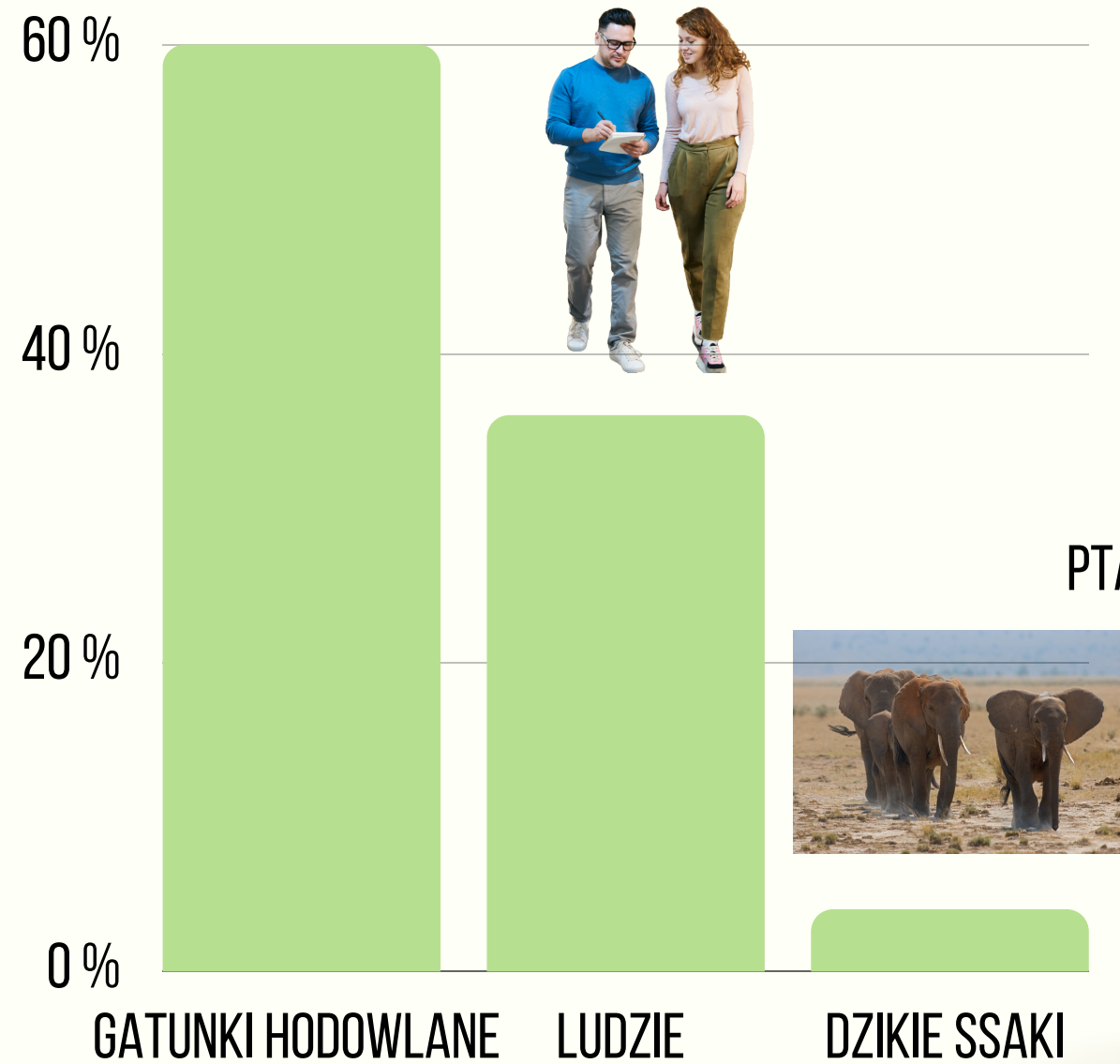
CO OSIĄGŃELIŚMY W TEJ OSTATNIEJ SEKUNDZIE ŻYCIA PLANETY ?

- ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA -EMITUJEMY DO ATMOSFERY 10X WIĘCEJ CO₂ NIŻ JAKIEKOLWIEK CZYNNIKI NATURALNE OD CZASU WYGINĘCIA DINAOZAUROW (NATURE GEOSCIENCE_ 2015) ALE TEŻ ZWIĄZKI AZOTU, SIARKI, POPIOŁY, PYŁY, SADZE CZY ZWIĄZKI METALI CIĘŻKICH
- ZANIECZYSZCZENIE WÓD - NAWOZY SZTUCZNE, SPALINY, ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE
- KWAŚNE DESZCZE
- WYWOŁALIŚMY KRYZYS KLIMATYCZNY KRYZYS KLIMATYCZNY - GLOBALNE OCIEPLENIE TO NIE TYLKO WYŻSZE TEMPERATURY, FALE UPAŁÓW , TOPNIEJĄCE LODOWCE, ALE TEŻ ZAKWASZENIE OCEANÓW, ULEWY, POWODZIE , HURAGANY
- SPOWODOWALIŚMY POWSTANIE DZIURY OZONOWEJ(FREONY) - NADMIAR PROMIENIOWANIA UV
- ZDEGRADOWALIŚMY GLEBY -OK. 25% GLEB ZNACZNIE STRACIŁO SWĄ NATURALNĄ PRODUKTYWNOŚĆ, A DODATKOWE 8% ZOSTAŁO ZDEGRADOWANYCH W STOPNIU UMIARKOWANYM
- UNICESTWILIŚMY 83% WSZYSTKICH DZIKICH SSAKÓW I 50% DZIKICH ROŚLIN
- WZROST POZIOMU WÓD- OD 1880 R. POZIOM WODY W ŚWIATOWYCH OCEANACH WZRÓSŁ O 23 CM. - PONAD 7 CM PRZYROSŁO W OSTATNIM ĆWIERĆWIECZU

OGRANICZYLIŚMY BIORÓŻNORODNOŚĆ

PTAKI DZIKIE

PTAKI HODOWLANE

0 % 25 % 50 % 75 %

EKOLOGIA

TERMIN „EKOLOGIA” POWSTAŁ Z POŁĄCZENIA DWÓCH GRECKICH SŁÓW – οἶκος (OÍKOS), CZYLI „DOM” I λόγος (LOGOS), CZYLI „NAUKA”. ZOSTAŁ WPROWADZONY W DRUGIEJ POŁOWIE XIX WIEKU PRZEZ ERNSTA HAECKELA – NIEMIECKIEGO BIOLOGA, FILOZOFA I PODRÓŻNIKA.

EKOLOGIA JEST NAUKĄ, KTÓRA ZAJMUJE SIĘ BADANIEM I WYJAŚNIANIEM INTERAKCJI WYSTĘPUJĄCYCH MIĘDZY ORGANIZMAMI, ZALEŻNOŚCI WYSTĘPUJĄCYCH MIĘDZY ORGANIZMAMI (CZYLI BIOGENOZĄ) I ABIOTYCZNYM ŚRODOWISKIEM, W KTÓRYM WYSTĘPUJĄ (CZYLI BIOTOPEM), PROCESÓW I ZJAWISK, KTÓRE ZACHODZĄ W BIOGENOZACH, EKOSYSTEMACH ORAZ BIOSFERZE.

WSPÓŁCZEŚNIE POJĘCIE „EKOLOGIA” NAJCZĘŚCIEJ UŻYWANE JEST W NIENAUKOWYM KONTEKŚCIE.

EKOLOGICZNE PRODUKTY W SKLEPACH, EKOLOGICZNE OPAKOWANIA, EKOLOGICZNE ŚRODKI TRANSPORTU

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

BARRY COMMONER - 4 PRAWA ECOLOGII - "THE CLOSING CIRCLE, NATURE, MAN & TECHNOLOGY" ; 1971 R.

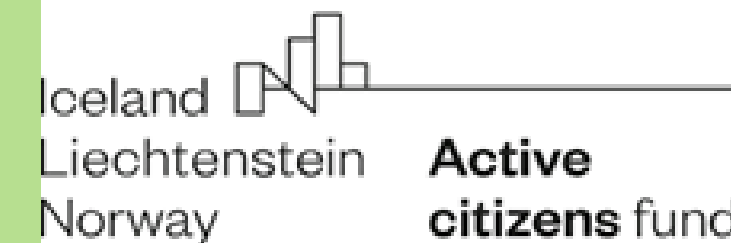
WSZYSTKO JEST POŁĄCZONE ZE WSZYSTKIM INNYM EKOSYSTEMY SĄ
ZŁOŻONE I WZAJEMNIE POŁĄCZONE,

WSZYSTKO MUSI GDZIEŚ IŚĆ - W PRZYRODZIE NIE MA
OSTATECZNEGO ODPADU, MATERIA I ENERGIA SĄ ZACHOWANE, A
ODPADY WYTWORZONE W JEDNYM PROCESIE EKOLOGICZNYM SĄ
PODDAWANE RECYKLINGOWI W INNYM.

NATURA WIE NAJLEPIEJ - KAŻDA ZMIANA WPROWADZONA PRZEZ CZŁOWIEKA
MOŻE BYĆ SZKODLIWA

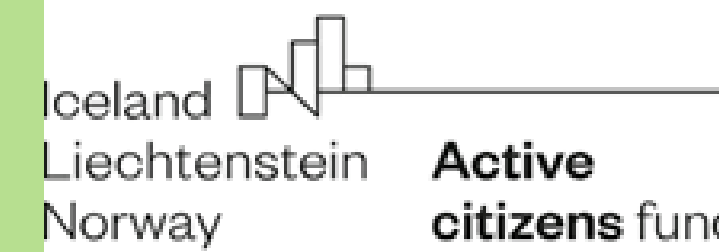
NIE MA CZEGOŚ TAKIEGO JAK DARMOWY LUNCH - EKSPLOATACJA
PRZYRODY ZAWSZE POCIĄGA ZA SOBĄ KOSZTY EKOLOGICZNE.

**BARRY COMMONER - 4 PRAWA ECOLOGII - "THE CLOSING CIRCLE,
NATURE, MAN & TECHNOLOGY" ; 1971 R.**

**TE CZTERY PRAWA OSTRZEGAJĄ, ŻE KAŻDY ZYSK JEST OSIĄGANY ZA PEWNĄ
CENĘ. NASZ GLOBALNY EKOSYSTEM JEST POŁĄCZONĄ CAŁOŚCIĄ. KAŻDY WPŁYW,
WSZYSTKO, CO ZOSTAŁO WYDOBYTE Z NATURY PRZEZ LUDZKI WYSIŁEK, MUSI
ZOSTAĆ ZASTĄPIONE. NIE DA SIĘ UNIKNAĆ TEJ CENY, BRAK TEJ RÓWNOWAGI
POWODUJE KATASTROFY EKOLOGICZNE (KLIMATYCZNE) I UTRATĘ
RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ, KTÓRYCH JESTEŚMY ŚWIADKAMI.**

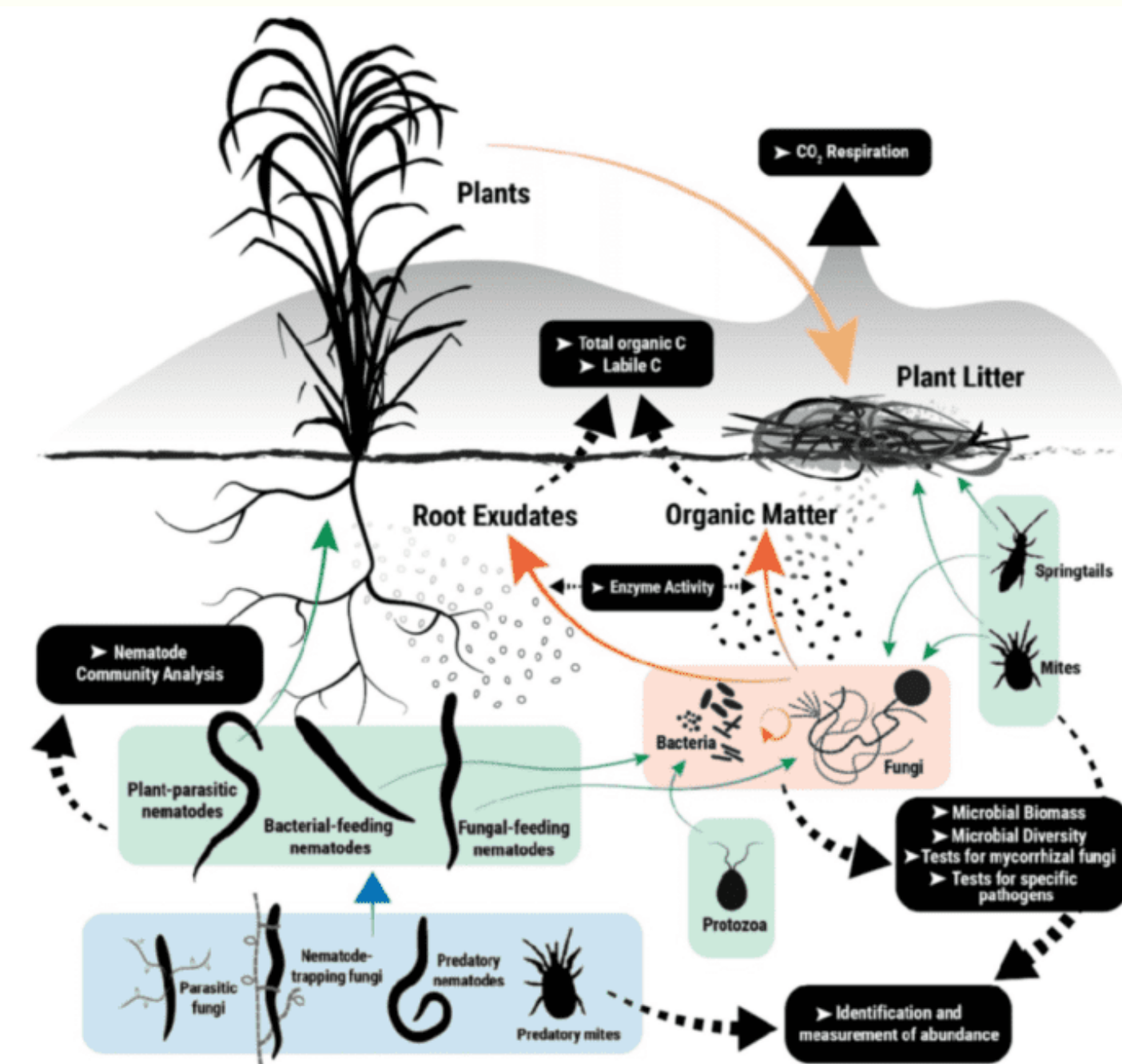
OCHRONA SIEDLISK O CHARAKTERZE NATURALNYM.

ŻYCIE NA ZIEMI JEST W GRUNCIE RZECZY SIECIĄ POŁĄCZEŃ, ZALEŻNOŚCI I SPRZĘŻEŃ ZWROTNYCH POMIĘDZY ORGANIZMAMI ORAZ OTACZAJĄCYM JE ŚRODOWISKIEM.

UTRATA BIORÓŻNORODNOŚCI, ZABURZENIA W ŁAŃCUCHACH POKARMOWYCH I FUNKCJONOWANIU EKOSYSTEMÓW SKUTKUJĄ DALSZYM POGORSZENIEM ZMIAN KLIMATYCZNYCH I INTENSYFIKACJĄ KATASTROF NATURALNYCH. W TYM BŁĘDNYM KOLE EKSTREMALNE ZJAWISKA POGODOWE SĄ ZARÓWNO PRZYCZYNĄ, JAK I SKUTKIEM WYMIERANIA ROŚLIN I ZWIERZĄT.

W OBLICZU ZACHODZĄCYCH SZYBKO ZMIAN BIORÓŻNORODNOŚĆ JEST NASZĄ NAJLEPSZĄ POLISĄ UBEZPIECZENIOWĄ.

BIORÓŻNORODNOŚĆ

- DLACZEGO BIORÓŻNORODNOŚĆ JEST WAŻNA DLA CIEBIE?
- JAKIE PRZYKŁADY JEJ UTRATY MOŻESZ PODAĆ, ODWOŁUJĄC SIĘ DO WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ?
- JAKIE NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA DLA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ WIDZISZ W SWOJEJ OKOLICY?
- W JAKI SPOSÓB NAJEFEKTYWNIEJ MOŻESZ SIĘ WŁĄCZYĆ W JEJ OCHRONĘ?

ZIEMIA STANOWI SYSTEM, W KTÓRYM WSZYSTKIE ELEMENTY POWIĄZANE SĄ ZE SOBĄ SIECIĄ POŁĄCZEŃ. ŻADEN GATUNEK I ŻADEN ORGANIZM NIE JEST SAMOWYSTARCZALNY, KAŻDY ZALEŻY OD FUNKCJONOWANIA CAŁOŚCI. DOTYCZY TO RÓWNIEŻ NAS, LUDZI

LUDZKOŚĆ NA KURSIE KOLIZYJNYM Z PRZYRODĄ I ZE SOBĄ.

TYLKO NIE PATRZ W GÓRĘ !

Iceland
Liechtenstein
Norway

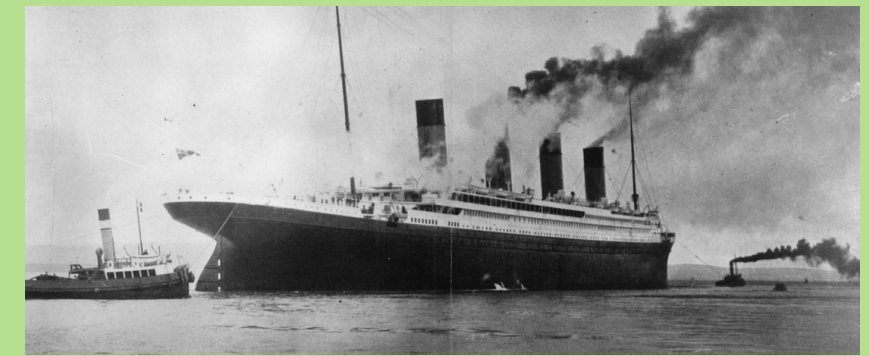

**Active
citizens fund**

www.etna.org.pl

LUDZKOŚĆ NA KURSIE KOLIZYJNYM !

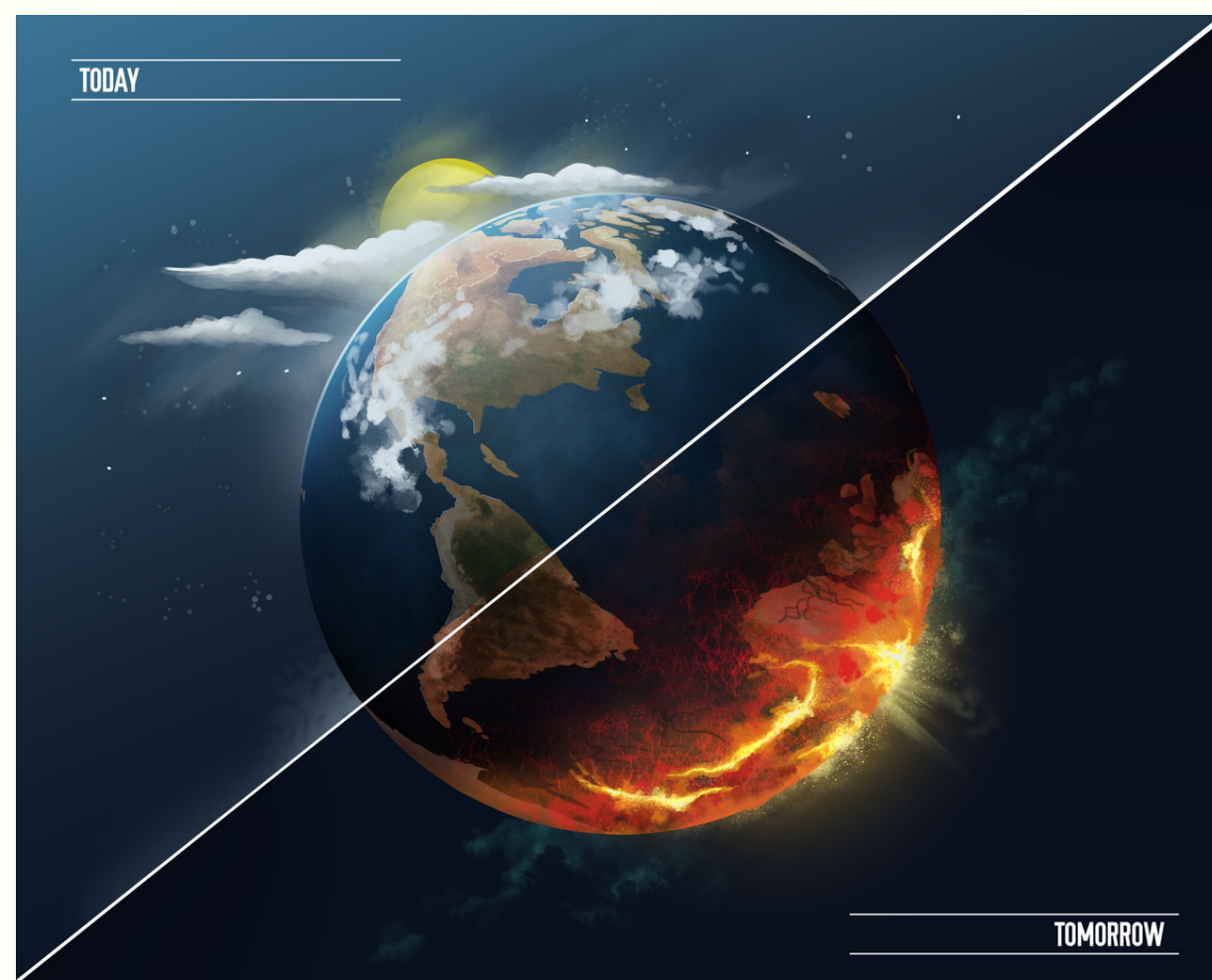

TITANIC MOŻLIWOŚCIAMI TECHNICZNYMI, WYGODĄ , ZABEZPIECZENIAMI PRZEWYŻSZAŁ WSZYSTKO CO ZOSTAŁO WCZEŚNIEJ ZBUDOWANE - PIERWSZY REJS SKOŃCZYŁ SIĘ KATASTROFA W KTÓREJ ZGINEŁO 2/3 PASAŻERÓW
DLACZEGO?

ŻĄDZA ZYSKU I LEKKOMYŚLNOŚĆ ZWANA TEŻ BRAKIEM WYOBRAŹNI

LUDZKOŚĆ NA KURSIE KOLIZYJNYM !

PROBLEMY A CO ZA TYM IDZIE I WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA MOŻNA ROZPATRYWAĆ NA KILKU PŁASZCZYZNACH: EKONOMICZNEJ, SPOŁECZNEJ, EKOLOGICZNEJ, POLITYCZNEJ CZY KULTURALNEJ.

PODOBNIIE JAK ORGANIZMY W EKOSYSTEMACH TAK WYZWANIA STOJĄCE PRZED LUDZKOŚCIĄ SĄ ZE SOBĄ POWIĄZANE I NIE DA SIĘ ICH ROZWIĄZAĆ W ODERWANIU OD POZOSTAŁYCH.

THE GLOBAL RISKS REPORT 2023 - WYZWANIA EKONOMICZNE

1. NIEPOWODZENIE DZIAŁAŃ MAJĄCYCH POWSTRZYMAĆ ZMIANY KLIMATU,
2. NIEPOWODZENIE DZIAŁAŃ ADAPTACYJNYCH DO ZMIANY KLIMATU,
3. EKSTREMALNE ZJAWISKA POGODOWE,
4. UTRATA BIORÓŻNORODNOŚCI I ZAŁAMANIE SIĘ EKOSYSTEMÓW „
5. KRYZYSY ZWIĄZANE Z WYCZERPYWANIEM SIĘ SUROWCÓW NATURALNYCH.
6. DOKONANE PRZEZ LUDZI ZNISZCZENIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO,

Global Risks Report 2023

Top 10 Risks

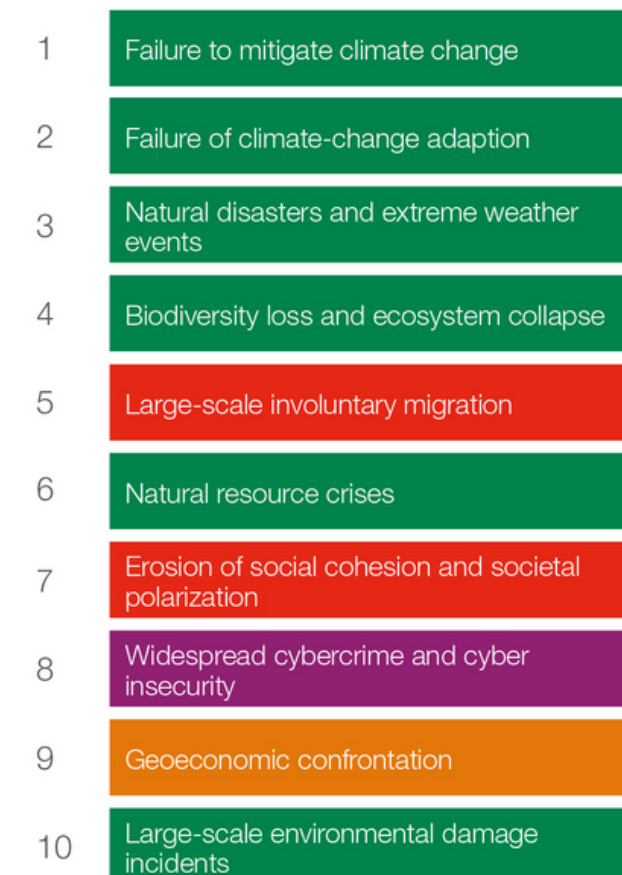
“Please estimate the likely impact (severity) of the following risks over a 2-year and 10-year period”

2 years

10 years

Risk categories

Economic Environmental Geopolitical Societal Technological

Source: World Economic Forum, Global Risks Perception Survey 2022-2023

THE GLOBAL RISKS REPORT 2023

ROSYJSKA INWAZJA NA UKRAINĘ POGRAŻYŁA EUROPEĘ W POWAŻNYM KRYZYSIE ENERGETYCZNYM I SPOWODOWAŁA WZROST INFLACJI, PODNOSZĄC KOSZTY ŻYCIA I TWORZĄC KRYZYS ŻYWNOŚCIOWY, KTÓRY ROZPRZESTRZENIA SIĘ DALEKO POZA EUROPEĘ. OBECNIE ZATEM NA SZCZYCIE REJESTRU RYZYKA ZNAJDUJE SIĘ **KRYZYS ENERGETYCZNY A NASTĘPNIE KRYZYS ŻYWNOŚCIOWY I KOSZTY UTRZYMANIA.**

ZA DWA LATA EKSPERCI NADAL OCZEKUJĄ, ŻE KOSZTY UTRZYMANIA BĘDĄ NAJWIĘKSZYM RYZYKIEM W GLOBALNEJ SKALI.

DZIESIĘĆ LAT PÓŹNIEJ SZEŚĆ Z 10 NAJWIĘKSZYCH GLOBALNYCH ZAGROŻEŃ JEST ZDOMINOWANYCH PRZEZ KLIMAT I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE ORAZ ZWIĄZANE Z TYM ZAGROŻENIA, TAKIE JAK PRZYMUSOWA MIGRACJA NA DUŻĄ SKALĘ.

RDASGUPTA REVIEW: WARTOŚĆ NATURY MUSI BYĆ W CENTRUM EKONOMII

„THE ECONOMICS OF BIODIVERSITY: THE DASGUPTA REVIEW” - NATURA JEST "MARTWYM PUNKTEM" W EKONOMII. NIE MOŻEMY JUŻ SOBIE POZWOLIĆ NA TO, BY NIE BYŁO JEJ W SYSTEMACH KSIĘGOWYCH, KTÓRE DYKTUJĄ FINANSE NARODOWE, ALBO BY BYŁA IGNOROWANA PRZEZ DECYDENTÓW GOSPODARCZYCH.

EKONOMIKA BIORÓŻNORODNOŚCI JEST BARDZO ZWIĄZANA Z KLIMATEM. MY NIE PŁACIMY ZA USŁUGI EKOSYSTEMOWE, NAWET ICH NIE WYCENIAMY. OZNACZA TO , ŻE W RACHUNKU INWESTYCYJNYM NIE LICZYMY NA PRZYKŁAD TEGO, ŻE PRZYRODA NAM DOSTARCZA WODĘ.

DASGUPTA TWIERDZI, ŻE PKB JEST "OPARTY NA BŁĘDNYM ZASTOSOWANIU EKONOMII", KTÓRE NIE OBEJMUJE "AMORTYZACJI AKTYWÓW", TAKIEJ JAK DEGRADACJA BIOSFERY.

"JEŚLI ZALEŻY NAM NA NASZEJ WSPÓLNEJ PRZYSZŁOŚCI I WSPÓLNEJ PRZYSZŁOŚCI NASZYCH POTOMKÓW, WSZYSCY POWINIŚMY BYĆ PO CZĘŚCI PRZYRODNIKAMI"

PROFESOR SIR PARTHA DASGUPTA

KRYZYS SPOŁECZNY - WYZWANIA

GLOBALNE OCIEPLENIE NIE JEST JEDYNIEM PROBLEMEM EKOLOGICZNYM, ALE RÓWNIEŻ SPOŁECZNYM. SYSTEM, KTÓREGO PODSTAWOWĄ WARTOŚCIĄ JEST KONSUMPCJONIZM, DĄŻENIE DO MAKSYMALIZACJI ZYSKÓW ORAZ STRUKTURY DOMINACJI I OPRESJI, JEST Z ZAŁOŻENIA SPRZECZNY Z OCHRONĄ DOBRA WSPÓLNEGO. WRAZ Z KRYZYSEM EKOLOGICZNYM PRZYCHODZI KRYZYS WYOBRAŹNI I POTRZEBA ZNALEZIENIA NOWYCH SPOSOBÓW ROZUMIENIA NATURY I STOSUNKU CZŁOWIEKA DO NIEJ.

JAK WYOBRAŻASZ SOBIE SPOŁECZEŃSTWO TWOICH MARZEŃ?

CZY DĄŻENIE DO BARDZIEJ SPRAWIEDLIWEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO SPOŁECZEŃSTWA JEST MOŻLIWE BEZ RADYKALNEGO PRZEKSZTAŁCENIA SYSTEMU GOSPODARCZEGO I SPOŁECZNEGO ? CZY WSZECHOBECNY KAPITALIZM WRAZ Z PATRIARCHALNĄ DOMINACJĄ JEST ODPOWIEDZIALNY ZA NAJWIĘKSZY W HISTORII KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY?

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

1. GLOBALNE OCIEPLENIE SPOWODOWANE PALIWAMI KOPALNYMI

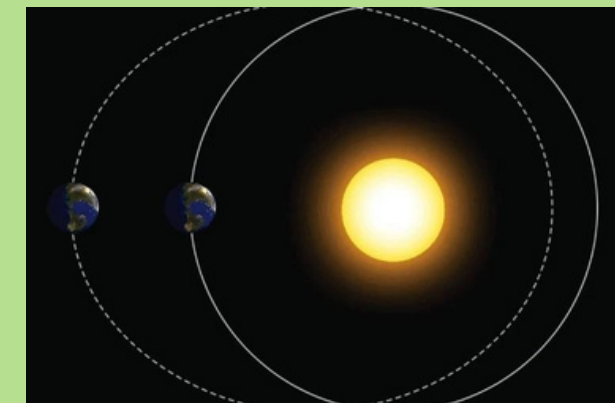

OBECNIE GLOBALNY WZROST TEMPERATURY WYNOSI OK 1,3 STOPNIA CELSJUSZA W PORÓWNANIU Z POZIOMEM SPRZED EPOKI PRZEMYSŁOWEJ.

OSTATNI RAZ POZIOM DWUTLENKU WĘGLA NA NASZEJ PLANECIE BYŁ TAK WYSOKI JAK DZISIAJ, PONAD 4 MILIONY LAT TEMU. ZWIĘKSZONE EMISJE GAZÓW CIEPLARNIANYCH DOPROWADZIŁY DO SZYBKIEGO I STAŁEGO WZROSTU GLOBALNYCH TEMPERATUR, CO Z KOLEI POWODUJE KATASTROFALNE WYDARZENIA NA CAŁYM ŚWIECIE - OD AUSTRALII I USA DOŚWIADCZAJĄCYCH JEDNYCH Z NAJBARDZIEJ NISZCZYCIELSKICH SEZONÓW POŻARÓW BUSZU, JAKIE KIEDYKOLWIEK ZAREJESTROWANO, SZARAŃCZY ROJĄCEJ SIĘ W CZĘŚCIACH AFRYKI, BLISKIEGO WSCHODU I AZJI, DZIESIĄTKUJĄCYCH UPRAWY I FALI UPAŁÓW NA ANTARKTYDZIE - TEMPERATURA WZROSŁA POWYŻEJ 20 STOPNI. MIESZKAŃCY NIEUSTANNIE OSTRZEGAJĄ, ŻE PLANETA PRZEKROCZYŁA SERIĘ PUNKTÓW KRYTYCZNYCH, KTÓRE MOGĄ MIEĆ KATASTROFALNE KONSEKWENCJE, TAKIE JAK POSTĘPUJĄCE TOPNIENIE WIECZNEJ ZMARZLINY W REGIONACH ARKTYCZNYCH, TOPNIENIE POKRYWY LODOWEJ GRENLANDII W BEZPRECEDENSOWYM TEMPIE, PRZYSPIESZENIE SZÓSTEGO MASOWEGO WYMIERANIA I ROSNĄCE WYLESIANIE LASÓW DESZCZOWYCH AMAZONII, BY WYMIENIĆ TYLKO KILKA.

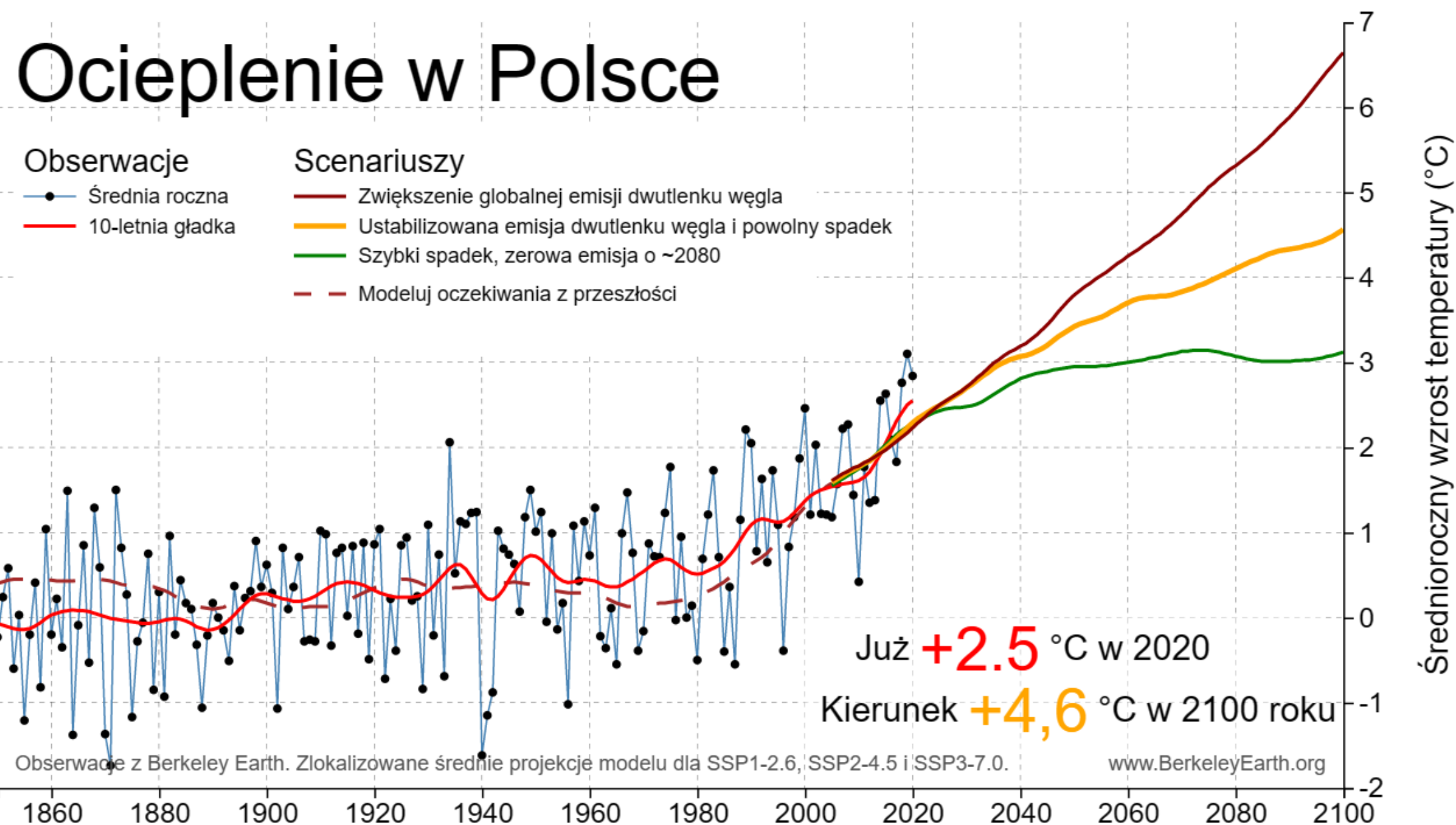

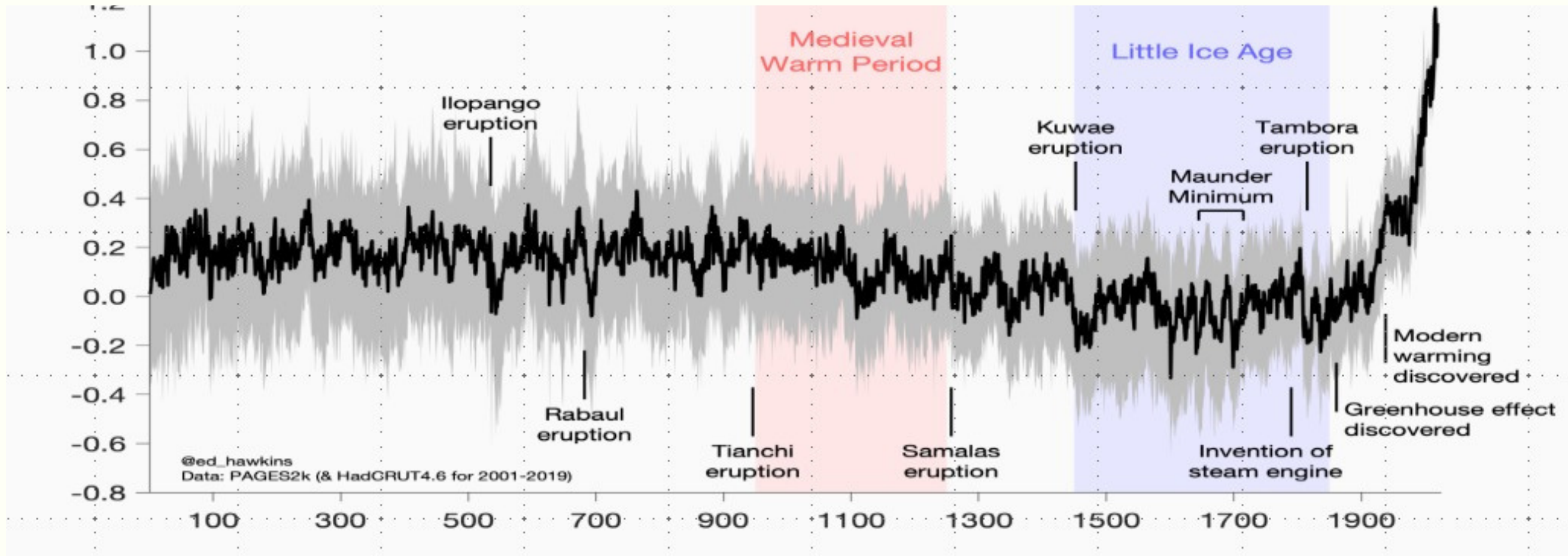
PRZYCZYNY ZMIAN KLIMATU

- ZMIANY NATĘŻENIA PROMIENIOWANIA SŁONECZNEGO (AKTYWNOŚĆ SŁOŃCA, NP. OKREŚLANA PRZEZ WSKAŹNIK LICZBY PLAM SŁONECZNYCH TZW. LICZBA WOLFA),
 - OKRESOWE WAHANIA PARAMETRÓW RUCHU OBIEGOWEGO ZIEMI WOKÓŁ SŁOŃCA (ZMIANY KSZTAŁTU ORBITY, PRECESJA PUNKTÓW RÓWNONOCY, ZMIANA NACHYLENIA OSI ZIEMI WZGLĘDEM EKLIPTYKI) – **TEORIA MILANKOVIČA** ZMIAN KLIMATU I ZŁODOWACEŃ,
 - ODDZIAŁYWANIE SIŁ PŁYWOWYCH ZWIĄZANYCH Z GRAWITACYJNYM PRZYCIĄGANIEM MAS OCEANICZNYCH I ATMOSFERY PRZEZ KSIĘŻYC I SŁOŃCE,
- OSCYLACJE W SYSTEMIE OCEAN–ATMOSFERA, TZN. ZJAWISKO QUASI -OKRESOWEJ ZMIANY PROCESÓW WYMIANY CIEPŁA MIĘDZY ATMOSFERĄ A OCEANEM (NP. ENSO – EL NIÑO SOUTHERN OSCILLATION,
- AEROZOLE – W TYM ZWIĄZANE Z WYBUCHAMI WULKANÓW) ORAZ ZMIANY WŁAŚCIWOŚCI POWIERZCHNI ZIEMI (WSPÓŁCZYNNIK ODBICIA, RETENCJA WODNA, SZTUCZNE NAWODNIENIA, PRZEPUSZCZALNOŚĆ POWIERZCHNI, UŻYTKOWANIE TERENU, ROŚLINNOŚĆ),
- STRUMIEŃ CIEPŁA SZTUCZNEGO WYZWALANY W PROCESIE WYKORZYSTANIA ENERGII PRZEZ CZŁOWIEKA I ZMIAN WŁAŚCIWOŚCI PODŁOŻA ATMOSFERY (POWIERZCHNI CZYNNEJ).
- ZMIANY SKŁADU ATMOSFERY ZIEMSKIEJ (GAZY CIEPLARNIANE – PARA WODNA, DWUTLENEK WĘGLA, METAN, PODTLENEK AZOTU, PYŁY,

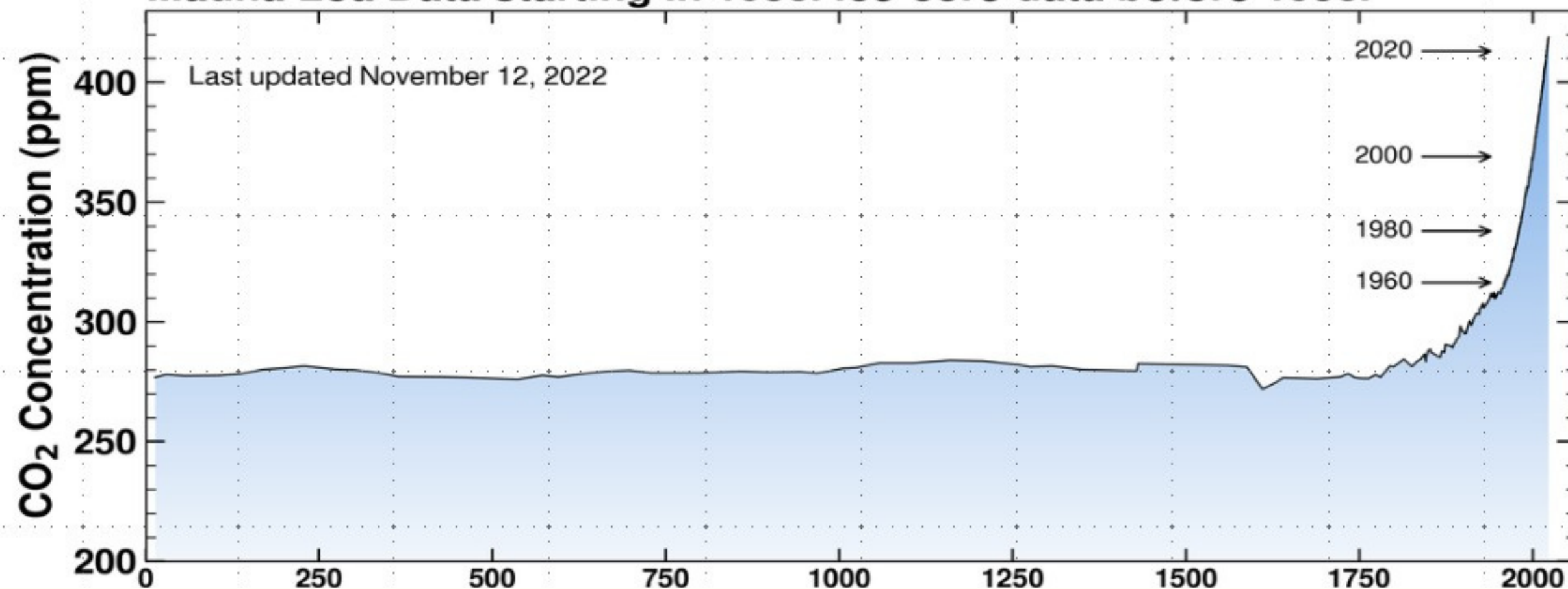
NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

www.etna.org.pl

Mauna Loa Data starting in 1958. Ice-core data before 1958.

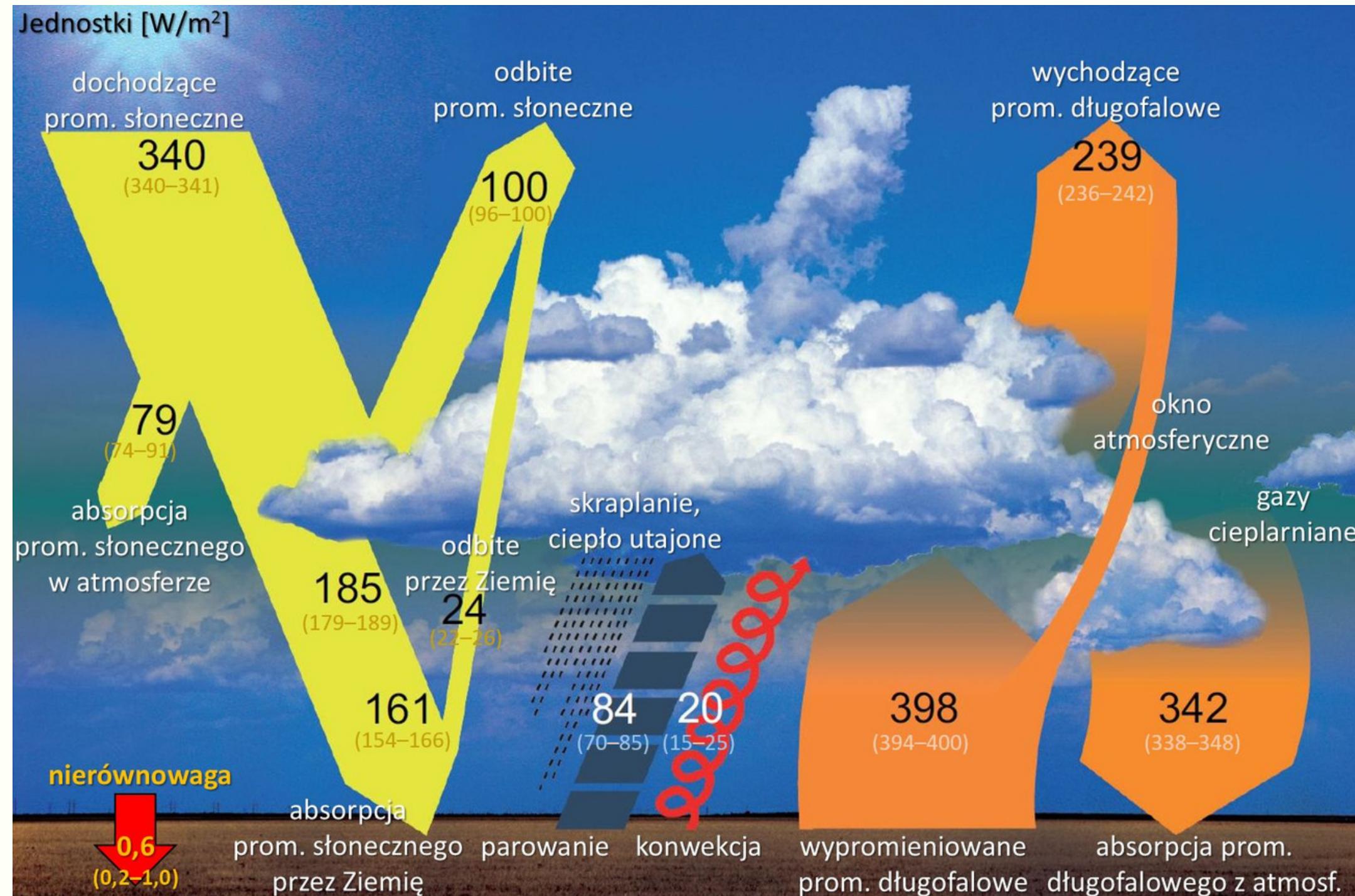

Iceland
 Liechtenstein
 Norway

Active citizens fund

AKTUALNY ŚREDNI BILANS ENERGETYCZNY ZIEMI WYRAŻONY W WATACH NA JEDNOSTKĘ POWIERZCHNI PLANETY (W/M2).

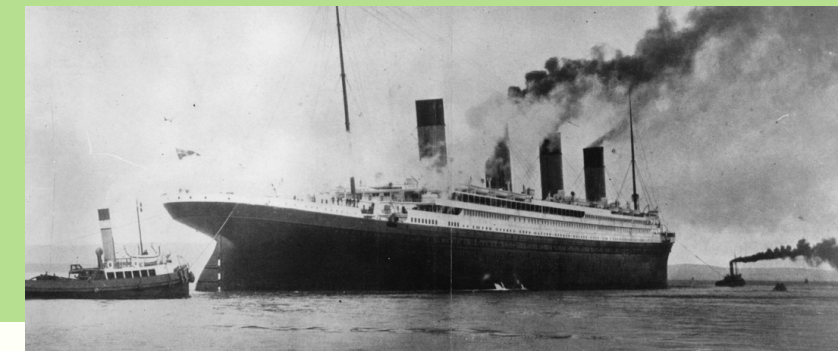
 Iceland
 Liechtenstein
 Norway

Active citizens fund

www.etna.org.pl

LUDZKOŚĆ NA KOLIZYJNYM KURSIE

PORÓWNAŁIŚMY ZIEMIĘ DO DOMU, KTÓRY ZOSTAŁ SZYBKO OBŁOŻONY DODATKOWĄ IZOLACJĄ: ILOŚĆ UCIEKAJĄCEJ Z DOMU ENERGII SPADŁA, W WYNIKU CZEGO POJAWIŁA SIĘ NIERÓWNOWAGA BILANSU ENERGETYCZNEGO, A WNĘTRZE DOMU ZACZĘŁO SIĘ OGRZEWAĆ. OSTATNI WZROST STĘŻENIA GAZÓW CIEPLARNIANYCH W ATMOSFERZE POWODUJE DOKŁADNIE TAKI SAM EFEKT. BILANS ENERGII POWIERZCHNI ZIEMI, KTÓRA POCHŁANIA 161 W/M^2 PROMIENIOWANIA KRÓTKOFALOWEGO I 342 W/M^2 DŁUGOFALOWEGO (EFEKT CIEPLARNIANY), ŁĄCZNIE $161 + 342 = 503 \text{ W/M}^2$. TRANSPORT ENERGII Z POWIERZCHNI ZIEMI DO ATMOSFERY ODBYWA SIĘ ZA POMOCĄ TRZECH MECHANIZMÓW: PROMIENIOWANIA (398 W/M^2), CIEPŁA UTAJONEGO (PAROWANIA I KONDENSACJI) PARY WODNEJ (84 W/M^2) ORAZ KONWEKCJI (20 W/M^2) – ŁĄCZNIE 502 W/M^2 . PATRZĄC W TEN SPOSÓB, WIDZIMY NIEZBILANSOWANĄ NADWYŻKĘ STRUMIENIA ENERGII OKOŁO 1 W/M^2 GROMADZĄCĄ SIĘ W SYSTEMIE KLIMATYCZNYM, A DOKŁADNIEJ W JEGO ELEMENTACH PRZY POWIERZCHNI PLANETY.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

2. ZŁE ZARZĄDZANIE

EKONOMIŚCI I EKOLOGODZY OD LAT WZYWAJĄ DECYDENTÓW DO PODNOSZENIA CEN DZIAŁAŃ EMITUJĄCYCH GAZY CIEPLARNIANE (JEDEN Z NASZYCH NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH), KTÓRYCH BRAK STANOWI NAJWIĘKSZĄ ZAWODNOŚĆ RYNKU, M.IN. POPRZEZ PODATKI WĘGLOWE, KTÓRE BĘDĄ STYMULOWAĆ INNOWACJE W TECHNOLOGIACH NISKOEMISYJNYCH.

3. MARNOTRAWIENIE ŻYWNOŚCI

JEDNA TRZECIA ŻYWNOŚCI PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI – OKOŁO 1,3 MILIARDA TON – JEST MARNOWANA LUB TRACONA. TO WYSTARCZY, ABY WYŻYWIĆ 3 MILIARDY LUDZI. MARNOTRAWIENIE I STRATY ŻYWNOŚCI ODPOWIADAJĄ ROCZNIE ZA JEDNĄ TRZECIĄ EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH; GDYBY TO BYŁ KRAJ, MARNOTRAWSTWO ŻYWNOŚCI BYŁOBY TRZECIM CO DO WIELKOŚCI EMITENTEM GAZÓW CIEPLARNIANYCH, ZA CHINAMI I USA.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

4. UTRATA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ !

SZÓSTE MASOWE WYMIERANIE DZIKIEJ PRZYRODY NA ZIEMI PRZYSPIESZA. PONAD 500 GATUNKÓW ZWIERZĄT LĄDOWYCH JEST NA SKRAJU WYGINIĘCIA I PRAWDOPODOBNIIE WYGINIE W CIĄGU 20 LAT; TAKA SAMA LICZBA ZOSTAŁA UTRACONA W CIĄGU CAŁEGO UBIEGŁEGO STULECIA. NAUKOWCY TWIERDZĄ, ŻE BEZ ZNISZCZENIA PRZYRODY PRZEZ CZŁOWIEKA TAKIE TEMPO STRAT ZAJĘŁOBY TYSIĄCE LAT.

5. WYLESIANIE !

CO GODZINĘ WYCINANE SĄ LASY WIELKOŚCI 300 BOISK PIŁKARSKICH. DO ROKU 2030 PLANETA MOŻE MIEĆ TYLKO 10% SWOICH LASÓW; JEŚLI WYLESIANIE NIE ZOSTANIE POWSTRZYMANE, WSZYSTKIE MOGĄ ZNIKNĄĆ W MNIEJ NIŻ 100 LAT. TRZY KRAJE DOŚWIADCZAJĄCE NAJWYŻSZEGO POZIOMU WYLESIANIA TO BRAZYLIA, DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA I INDONEZJA. AMAZONIA, NAJWIĘKSZY NA ŚWIECIE LAS DESZCZOWY - OBEJMUJĄCY 6,9 MILIONA KILOMETRÓW KWADRATOWYCH

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

6. ZANIECZYSZCZENIE TWORZYWAMI SZTUCZNYMI !

W 1950 ROKU ŚWIAT PRODUKOWAŁ PONAD 2 MILIONY TON PLASTIKU ROCZNIE. DO 2015 ROKU TA ROCZNA PRODUKCJA WZROSŁA DO 419 MILIONÓW TON I ZWIĘKSZYŁA ILOŚĆ ODPADÓW Z TWORZYW SZTUCZNYCH W ŚRODOWISKU. APORT CZASOPISMA NAUKOWEGO NATURE USTALIŁ, ŻE OBECNIE OKOŁO 14 MILIONÓW TON PLASTIKU TRAFIA DO OCEANÓW KAŻDEGO ROKU, SZKODZĄC SIEDLISKOM DZIKIEJ PRZYRODY I ZWIERZĘTOM, KTÓRE W NICH ŻYJĄ. BADANIA WYKAZAŁY, ŻE JEŚLI NIE ZOSTANĄ PODJĘTE ŻADNE DZIAŁANIA, KRYZYS PLASTIKOWY WZROŚNIE DO 29 MILIONÓW TON METRYCZNYCH ROCZNIE DO 2040 ROKU. SZOKUJĄCO, NATIONAL GEOGRAPHIC ODKRYŁ, ŻE 91% WSZYSTKICH PLASTIKÓW, KTÓRE KIEDYKOLWIEK ZOSTAŁY WYPRODUKOWANE, NIE JEST PODDAWANYCH RECYKLINGOWI, CO STANOWI NIE TYLKO JEDEN Z NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH NASZEGO ŻYCIA, ALE TAKŻE KOLEJNĄ OGROMNĄ PORAŻKĘ RYNKU. BIORĄC POD UWAGĘ, ŻE PLASTIK ROZKŁADA SIĘ 400 LAT, MINIE WIELE POKOLEŃ, ZANIM PRZESTANIE ISTNIEĆ. NIE WIADOMO, JAKIE NIEODWRACALNE SKUTKI ZANIECZYSZCZENIA TWORZYWAMI SZTUCZNYMI BĘDĄ MIAŁY DLA ŚRODOWISKA W DŁUŻSZEJ PERSPEKTYWIE.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

7. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

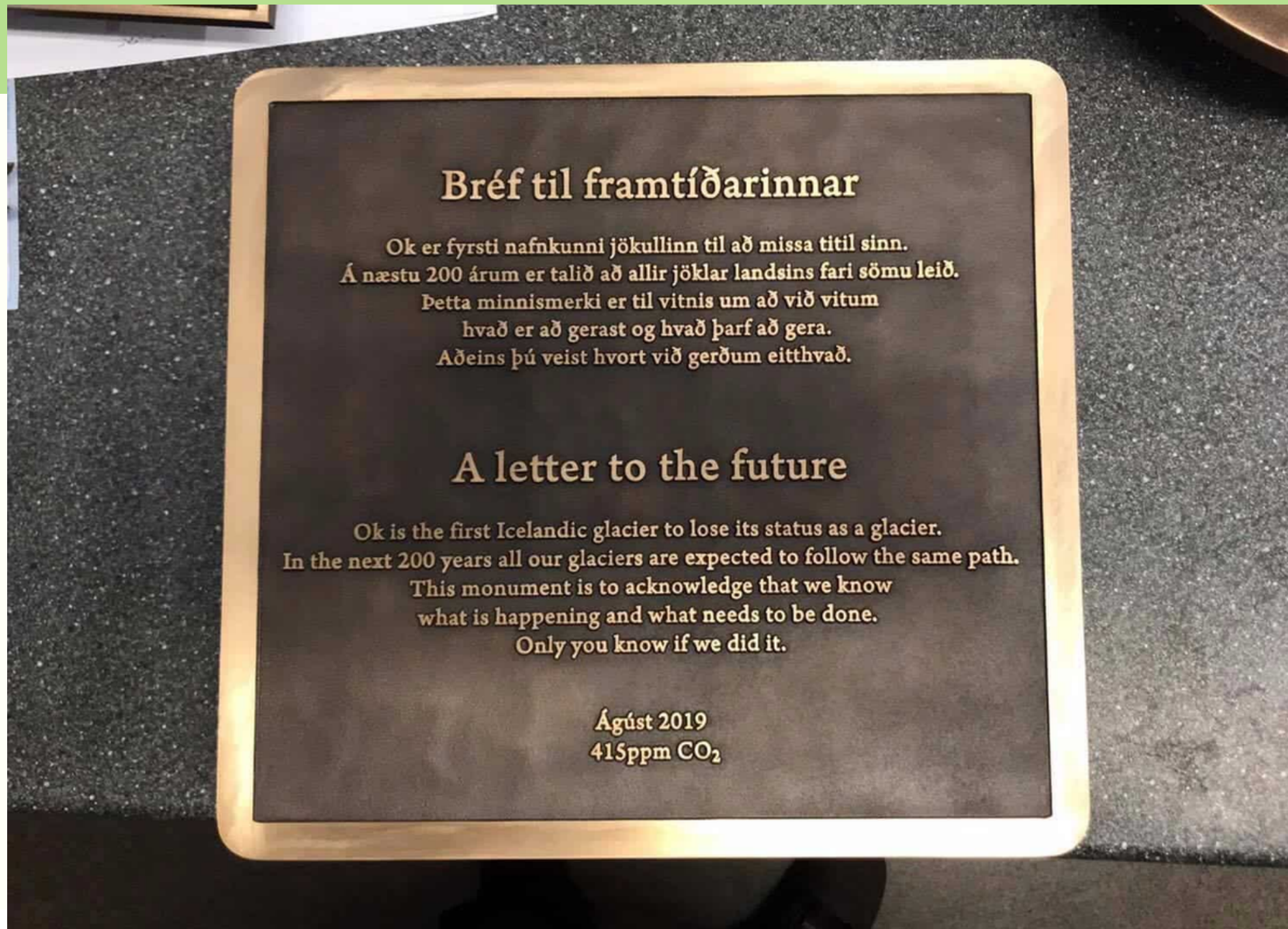
JEDNYM Z NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH JEST OBECNIE ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA NA ZEWNĄTRZ. DANE ŚWIATOWEJ ORGANIZACJI ZDROWIA (WHO) POKAZUJĄ, ŻE SZACUJE SIĘ, ŻE KAŻDEGO ROKU 4,2 DO 7 MILIONÓW LUDZI UMIERA Z POWODU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA NA CAŁYM ŚWIECIE, A DZIEWIĘĆ NA 10 OSÓB ODDYCHA POWIETRZEM ZAWIERAJĄCYM WYSOKI POZIOM ZANIECZYSZCZEŃ.

8. TOPNIEJĄCE CZAPY LODOWE I PODNOSZENIE SIĘ POZIOMU MÓRZ

KRYZYS KLIMATYCZNY OCIEPLA ARKTYKĘ PONAD DWA RAZY SZYBCIEJ NIŻ GDZIEKOLWIEK INDZIEJ NA ŚWIECIE. OBECNIE POZIOM MÓRZ PODNOSI SIĘ PONAD DWA RAZY SZYBCIEJ NIŻ PRZEZ WIĘKSZOŚĆ 20 WIEKU W WYNIKU WZROSTU TEMPERATURY NA ZIEMI. POZIOM MÓRZ NA CAŁYM ŚWIECIE WYNOSI OBECNIE ŚREDNIO 3,2 MM ROCZNIE, A DO KOŃCA TEGO STULECIA BĘDZIE NADAL WZRASTAŁ DO OKOŁO 0,7 METRA. W ARKTYCE POKRYWA LODOWA GRENLANDII STANOWI NAJWIĘKSZE ZAGROŻENIE DLA POZIOMU MÓRZ, PONIEWAŻ TOPNIENIE LODU LĄDOWEGO JEST GŁÓWNĄ PRZYCZYNĄ PODNOSZENIA SIĘ POZIOMU MÓRZ.

NOT OK ! LODOWIEC OKJÖKULL JUŻ TYLKO OK

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

9. ROLNICTWO

BADANIA WYKAZAŁY, ŻE GLOBALNY SYSTEM ŻYWNOŚCIOWY ODPOWIADA ZA NAWET JEDNĄ TRZECIĄ WSZYSTKICH EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH SPOWODOWANYCH PRZEZ CZŁOWIEKA, Z CZEGO 30% POCHODZI Z HODOWLI ZWIERZĄT GOSPODARSKICH I RYBOŁÓWSTWA. PRODUKCJA ROŚLINNA UWALNIA GAZY CIEPLARNIANE, TAKIE JAK PODTLENEK AZOTU, POPRZECZ STOSOWANIE NAWOZÓW.

60% ŚWIATOWEJ POWIERZCHNI ROLNICZEJ JEST PRZEZNACZONE NA HODOWLĘ BYDŁA, CHOCIAŻ STANOWI TO TYLKO 24% ŚWIATOWEJ KONSUMPCJI MIĘSA.

ROLNICTWO NIE TYLKO OBEJMUJE OGROMNĄ ILOŚĆ ZIEMI, ALE TAKŻE ZUŻYWA OGROMNE ILOŚCI SŁODKIEJ WODY, CO JEST KOLEJNYM Z NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH NA TEJ LIŚCIE. PODCZAS GDY GRUNTY ORNE I PASTWISKA POKRYWAJĄ JEDNĄ TRZECIĄ POWIERZCHNI LĄDÓW NA ZIEMI, ZUŻYWAJĄ TRZY CZWARTE OGRANICZONYCH ŚWIATOWYCH ZASOBÓW SŁODKIEJ WODY.

NAUKOWCY I EKOLOGI NIEUSTANNIE OSTRZEGAJĄ, ŻE MUSIMY PONOWNIE PRZEMYŚLEĆ NASZ OBECNY SYSTEM ŻYWNOŚCIOWY; **PRZEJŚCIE NA DIETĘ BARDZIEJ ROŚLINNĄ RADYKALNIE ZMNIJSZYŁOBY ŚLAD WĘGLOWY KONWENCJONALNEGO PRZEMYSŁU ROLNICZEGO.**

PRODUKCJA ŻYWNOSCI

NA ROLNICZĄ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANĄ Z HODOWLĄ ZWIERZĄT PRZEZNACZA SIĘ AŻ 77%
WSZYSTKICH TERENÓW ROLNYCH, PRZY CZYM POKRYWA ONA
ZALEDWIE 33% ZAPOTRZEBOWANIA LUDZI NA BIAŁKO I 17% ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ.
WYSTARCZYŁOBY ODWRÓCIĆ PROPORCJE I NA UPRAWY ROŚLINNE PRZEZNACZAĆ
77% WSZYSTKICH POWIERZCHNI ROLNYCH – JUŻ TO POZWOLIŁOBY
ZASPOKOIĆ POTRZEBY ENERGETYCZNE OK. 20,8 MLD LUDZI I ZAPOTRZEBOWANIE NA BIAŁKO OK. 16,8 MLD
LUDZI.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

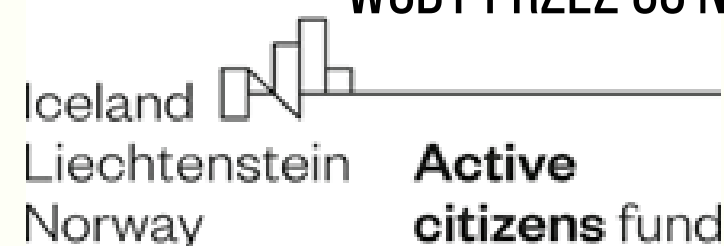
10. BRAK BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO I WODNEGO

PONIEWAŻ OCZEKUJE SIĘ, ŻE GLOBALNA POPULACJA OSIĄGNIĘ 9 MILIARDÓW LUDZI DO POŁOWY WIEKU, ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DS. WYŻYWIENIA I ROLNICTWA (FAO) PRZEWIDUJE, ŻE GLOBALNY POPYT NA ŻYWNOŚĆ MOŻE WZROSNAĆ O 70% DO 2050 ROKU. NA CAŁYM ŚWIECIE PONAD 820 MILIONÓW LUDZI NIE MA WYSTARCZAJĄCEJ ILOŚCI JEDZENIA.

SEKRETARZ GENERALNY ONZ ANTÓNIO GUTERRES MÓWI: "JEŚLI NIE ZOSTANĄ PODJĘTE NATYCHMIASTOWE DZIAŁANIA, STAJE SIĘ CORAZ BARDZIEJ JASNE, ŻE ZBLIŻA SIĘ GLOBALNY KRYZYS BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO, KTÓRY MOŻE MIEĆ DŁUGOTERMINOWY WPŁYW NA SETKI MILIONÓW DOROSŁYCH I DZIECI". WEZWAŁ KRAJE DO PONOWNEGO PRZEMYŚLENIA SWOICH SYSTEMÓW ŻYWNOŚCIOWYCH I ZACHĘCAŁ DO BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONYCH PRAKTYK ROLNICZYCH.

JEŚLI CHODZI O BEZPIECZEŃSTWO WODNE, TYLKO 3% ŚWIATOWEJ WODY TO WODA SŁODKA, A DWIE TRZECIE Z NICH JEST SCHOWANE W ZAMARZNIĘTYCH LODOWCACH LUB W INNY SPOSÓB NIEDOSTĘPNE DLA NASZEGO UŻYTKU. W REZULTACIE OKOŁO 1,1 MILIARDA LUDZI NA CAŁYM ŚWIECIE NIE MA DOSTĘPU DO WODY, A W SUMIE 2,7 MILIARDA CIERPI NA NIEDOBÓR WODY PRZEZ CO NAJMNIEJ JEDEN MIESIĄC W ROKU. DO 2025 R. DWIE TRZECIE ŚWIATOWEJ POPULACJI MOŻE STANAĆ W OBLICZU NIEDOBORU WODY.

www.etna.org.pl

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EKOLOGICZNE 2023 ROKU

11. FAST FASHION I ODPADY TEKSTYLNE

PRZEMYSŁ MODOWY ODPOWIADA OBECNIE ZA 10% GLOBALNEJ EMISJI DWUTLENKU WĘGLA, STAJĄC SIĘ JEDNYM Z NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH NASZYCH CZASÓW. SAMA MODA POWODUJE WIĘCEJ EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH NIŻ SEKTOR LOTNICZY I ŻEGLUGOWY ŁĄCZNIE, A PRAWIE 20% ŚWIATOWYCH ŚCIEKÓW, CZYLI OKOŁO 93 MILIARDÓW METRÓW SZÉŚCIENNYCH POCODZI Z FARBOWANIA TEKSTYLIÓW - PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA ONZ.

KATALOG WYZWAŃ JEST BARDZO SZEROKI, MUSIMY SOBIE PORADZIĆ M.IN Z PRZEŁOWIENIEM, NIEKONTROLOWANYM ROZRASTANIEM SIĘ MIAST, TOKSYCZNYMI MIEJSCAMI CZY ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW...

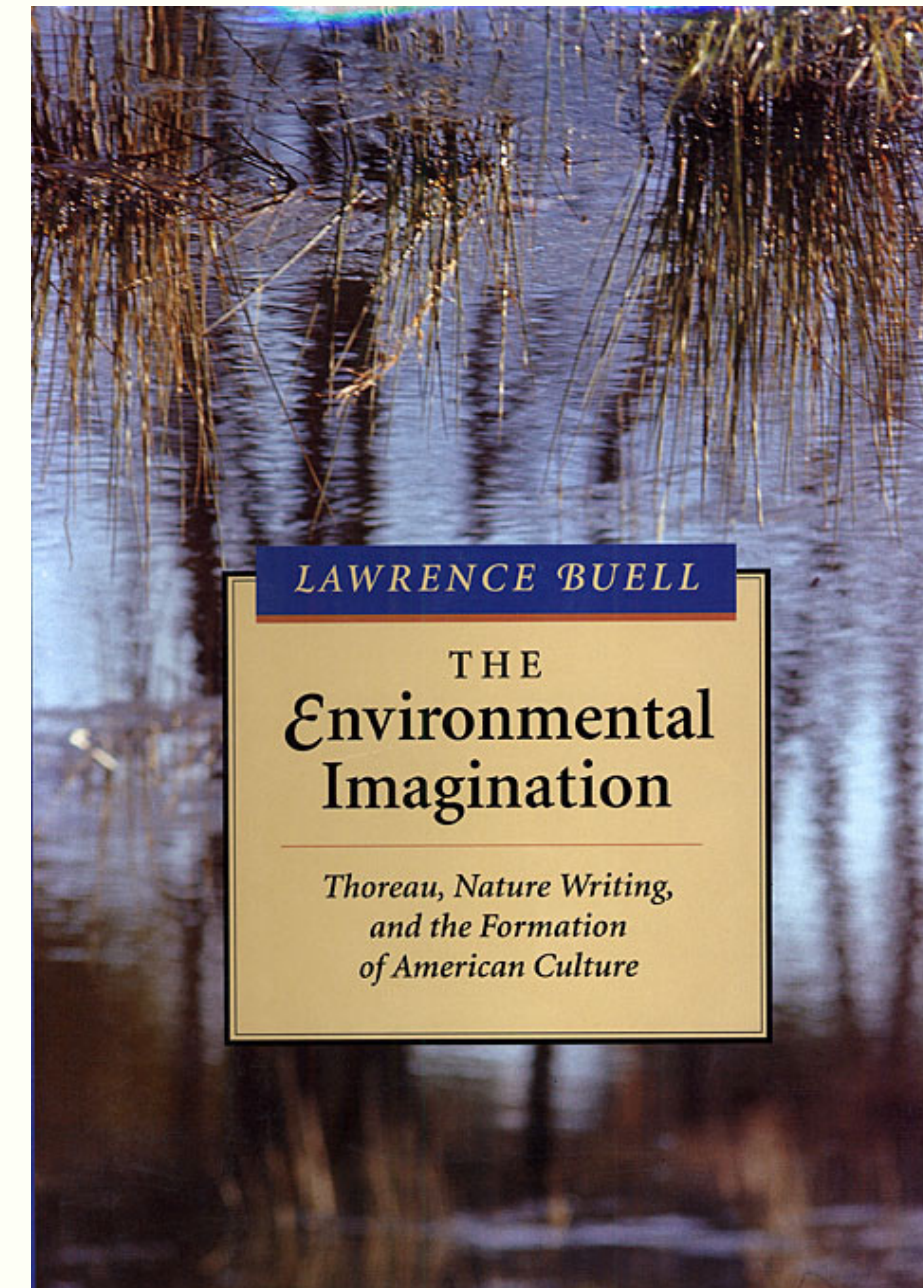
"KRYZYS EKOLOGICZNY TO PRZEDE WSZYSTKIM KRYZYS WYOBRAŹNI" - LAWRENCE BUELL

GLOBALNE OCIEPLENIE NIE JEST JEDYNIEM PROBLEMEM EKOLOGICZNYM, ALE RÓWNIEŻ SPOŁECZNYM.

SYSTEM, KTÓREGO PODSTAWOWĄ WARTOŚCIĄ JEST KONSUMPCJONIZM, DAŻENIE DO MAKSYMALIZACJI ZYSKÓW ORAZ STRUKTURY DOMINACJI I OPRESJI, JEST Z ZAŁOŻENIA SPRZECZNY Z OCHRONĄ DOBRA WSPÓLNEGO. WRAZ Z KRYZYSEM EKOLOGICZNYM PRZYCHODZI KRYZYS WYOBRAŹNI I POTRZEBA ZNALEZIENIA NOWYCH SPOSOBÓW ROZUMIENIA NATURY I STOSUNKU CZŁOWIEKA DO NIEJ.

JAK WYOBRAŻASZ SOBIE SPOŁECZEŃSTWO TWOICH MARZEŃ?

CZY DAŻENIE DO BARDZIEJ SPRAWIEDLIWEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO SPOŁECZEŃSTWA JEST MOŻLIWE BEZ RADYKALNEGO PRZEKSZTAŁCENIA SYSTEMU GOSPODARCZEGO I SPOŁECZNEGO ? CZY WSZECHOBECNY KAPITALIZM WRAZ Z PATRIARCHALNĄ DOMINACJĄ JEST ODPOWIEDZIALNY ZA NAJWIĘKSZY W HISTORII KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY?

SOCJOTECHNICZNE IMAGINARIA

www.etna.org.pl

SOCJOTECHNICZNE IMAGINARIA TO PODZIELANE W DANEJ GRUPIE WYOBRAŻENIA NA TEMAT POŻĄDANEJ PRZYSZŁOŚCI OPIERAJĄCE SIĘ NA WIZJACH ROZWOJU OSADZONYCH W PROJEKTACH NAUKOWO-TECHNICZNYCH. SĄ ONE WSPÓLTWORZONE PRZEZ NAUKĘ, SPOŁECZEŃSTWO I POLITYKĘ ORAZ POJAWIAJĄ SIĘ W WYPOWIEDZIACH POLITYKÓW, DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH, PRAWODAWSTWIE, PRZESTRZENI MEDIALNEJ, POPKULTUROWEJ, CODZIENNYCH ROZMOWACH

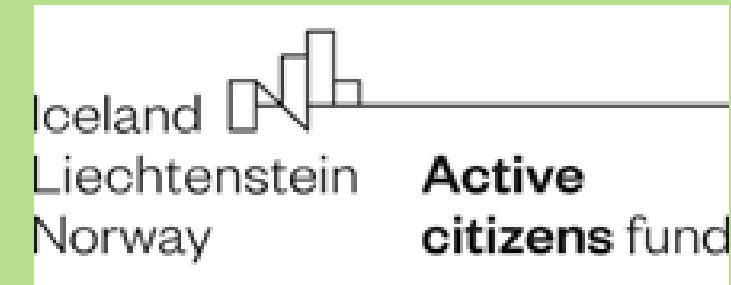
DOMINUJĄCE I ALTERNATYWNE IMAGINARIA SOCJOTECHNICZNE ENERGETYKI W POLSCE: „ŚWIAT WĘGLA”, „MODERNIZACJA”, „JAKOŚ TO BĘDZIE”, „NOWY ŚWIAT”

„TO, CO WYOBRAŻONE, JEST PIERWSZYM

STADIUM ISTNIENIA” – POWIEDZIAŁA OLGA TOKARCZUK W PRZEMOWIE NOBLOWSKIEJ

SPÓJRZMY NA DANE. POSŁUCHAJMY NAUKOWCÓW. POMYŚLMY, W JAKIM MIEJSCU SIĘ ZNALEŻLIŚMY, JAKIE TO BUDZI EMOCJE, CZEGO SIĘ OBAWIAMY, A CZEGO PRAGNIEMY. A TERAZ – WYOBRAŻMY SOBIE LEPSZY ŚWIAT.

"ZA PIĘĆ DWUNASTA KONIEC ŚWIATA. KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY GŁOSEM WIELU NAUK"

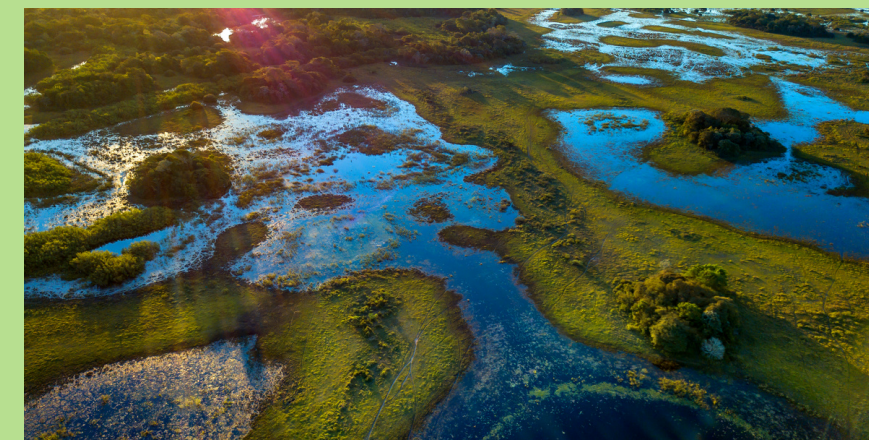
GINIE ŚWIAT JAKI ZNAMY. W OBLICZU TEJ SYTUACJI NAJWIĘKSZE WYZWANIA DLA LUDZKOŚCI TO:

- WYPRACOWANIE ZDOLNOŚCI WSPÓLNEGO ORGANIZOWANIA SIĘ I SKUTECZNEGO DZIAŁANIA, PRZEDKŁADAJĄCEGO DŁUGOTERMINOWĄ PLANETARNĄ RÓWNOWAGĘ (ANG. SUSTAINABILITY) NAD KRÓTKOTERMINOWE I LOKALNE KORZYŚCI - JAN ZALASIEWICZ PROF. PALEOBIOLOGII
- ZROZUMIENIE, W JAKI SPOSÓB EKOSYSTEMY – ZARÓWNO WODNE, JAK I LĄDOWE – MOGĄ PRZYSTOSOWYWAĆ SIĘ DO GWAŁTOWNYCH ZMIAN ŚRODOWISKOWYCH - MARK WILLIAMS PROFESOR PALEOBIOLOGII
- WYZWOLENIE SIĘ SPOD WŁADZY KILKU KOMPLETNI NIEPRZYSTAJĄCYCH DO RZECZYWISTOŚCI NARRACJI, KTÓRE ZDOMINOWAŁY FUNKCJONOWANIE SPOŁECZEŃSTW MAJĄCYCH OBECNIE NAJWIĘKSZY WPŁYW NA RESZTĘ PLANETY I JEJ PRZYSZŁE LOSY-ZOFIA PROKOP BIOŁOŻKA EWOLUCYJNA I AKTYWISTKA, WSPÓŁZAŁOŻYCIELKA RUCHÓW NAUKA DLA PRZYRODY I AKCJA RATUNKOWA DLA KRAKOWA.
- NA POZIOMIE GLOBALNYM – PRZEBUDOWA/PRZEWARTOŚCIOWANIE SYSTEMU EKONOMICZNEGO I POLITYKI GOSPODARCZEJ; NA POZIOMIE JEDNOSTKI – DOSTRZEŻENIE SWOJEJ ZALEŻNOŚCI OD NATURY, UWRAŻLIWIENIE SIĘ NA JEJ WARTOŚĆ I OBUDZENIE W SOBIE „PRODUKTYWNEGO” WSPÓŁCZUCIA DO OTACZAJĄCEGO NAS ŻYCIA - JAGODA BYSZKO, ABSOLWENTKA BIOLOGII NA UNIWERSYTECIE JAGIELLOŃSKIM;

www.etna.org.pl

"ZA PIĘĆ DWUNASTA KONIEC ŚWIATA. KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY GŁOSEM WIELU NAUK"

- OCHRONA BIORÓŻNORODNOŚCI, SZCZEGÓLNIIE W REGIONACH TROPIKALNYCH - KAROL NOWAK ABSOLWENT BIOLOGII UJ,
- ZMIANA SYSTEMU WARTOŚCI NA BARDZIEJ EKOLOGICZNY, HOLISTYCZNY, REWERENCYJNY, A CO SIĘ Z TYM WIĄŻE – WYPRACOWANIE NOWEGO PARADYGMATU EDUKACJI. ŚWIAT POTRZEBUJE, JAK OKREŚLIŁ TO HENRYK SKOLIMOWSKI „STWORZENIA NOWEJ ŚWIADOMOŚCI, NOWEGO SYSTEMU MYŚLENIA, NOWEJ KONCEPCJI CZŁOWIEKA, NOWEGO SYSTEMU WARTOŚCI”, A NADE WSZYSTKO ODWAGI I WOLI DO WPROWADZENIA WYZNAWANYCH IDEI W ŻYCIU -
MACIEJ MROZOWSKI PEDAGOG PRZEDSZKOLNY I WCZESNOSZKOLNY,

"ZA PIĘĆ DWUNASTA KONIEC ŚWIATA. KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY GŁOSEM WIELU NAUK"

- ZJEDNOCZENIE SIŁ I WSPÓLNE PRZECIWDZIAŁANIE KATASTROFIE. WIERZĘ, ŻE STAĆ NAS NA ODWRÓCENIE HISTORYCZNIE UTARTEGO SCHEMATU, ZGODNIE Z KTÓRYM MĄDRZEJEMY DOPIERO PO SZKODZIE, I UDA NAM SIĘ ZAPOBIEC NAJGORSZEMU - ELŻBIETA IWASZKIEWICZ-EGGEBRECHT UKOŃCZYŁA STUDIA NA SORBONIE, DOKTORAT W INSTYTUCIE MAXA PLANCKA - GENETYKA EWOLUCYJNA
- PRZEŁAMANIE BIERNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA I PRZEKONANIE DECYDENTÓW, ŻE DODATKOWE DOLARY NA KONCIE I PROCENTY WZROSTU GOSPODARCZEGO SĄ MNIEJ WAŻNE NIŻ PRZYSZŁOŚĆ ZIEMI -PIOTR ŁUKASIK M.IN 2019 KIERUJE ZESPOŁEM EWOLUCJI SYMBIOZ UJ
- NATYCHMIASTOWA I ADEKWATNA DO POWAGI SYTUACJI REAKCJA (NIEODKŁADANIE TEMATU ZMIAN KLIMATYCZNYCH NA CZAS „PO PANDEMII” PO WOJNIE).ODRZUCENIE POLITYCZNYCH OBIETNIC NA RZECZ RADYKALNEJ I SYSTEMOWEJ TRANSFORMACJI W KIERUNKU NEUTRALNOŚCI I SPRAWIEDLIWOŚCI KLIMATYCZNEJ-JAGODA MYTYCH DOKTORANTKA NA WYDZIALE ZARZĄDZANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ UJ
- PRZEŁAMANIE WŁADZY WIELKIEGO BIZNESU (WYDOBYWCZEGO, PRZEMYSŁOWEGO CZY ROLNICZEGO), KTÓRY DOMINUJE POD WZGLĘDEM IDEOLOGICZNYM I POLITYCZNYM TAKŻE W SFERZE OCHRONY PRZYRODY - MACIEJ GRODZICKI PRACOWNIK INSTYTUTU EKONOMII, FINANSÓW I ZARZĄDZANIA UJ
- KOREKTA EKSPLOATACYJNYCH RELACJI NIE TYLKO NA OSI CZŁOWIEK – ŚRODOWISKO, ALE TAKŻE CZŁOWIEK – CZŁOWIEK -ALEKSANDRA WAGNER PROFESORA UJ - SOCJOLOGIA KOMUNIKOWANIA SIĘ

"ZA PIĘĆ DWUNASTA KONIEC ŚWIATA. KRYZYS KLIMATYCZNO-EKOLOGICZNY GŁOSEM WIELU NAUK"

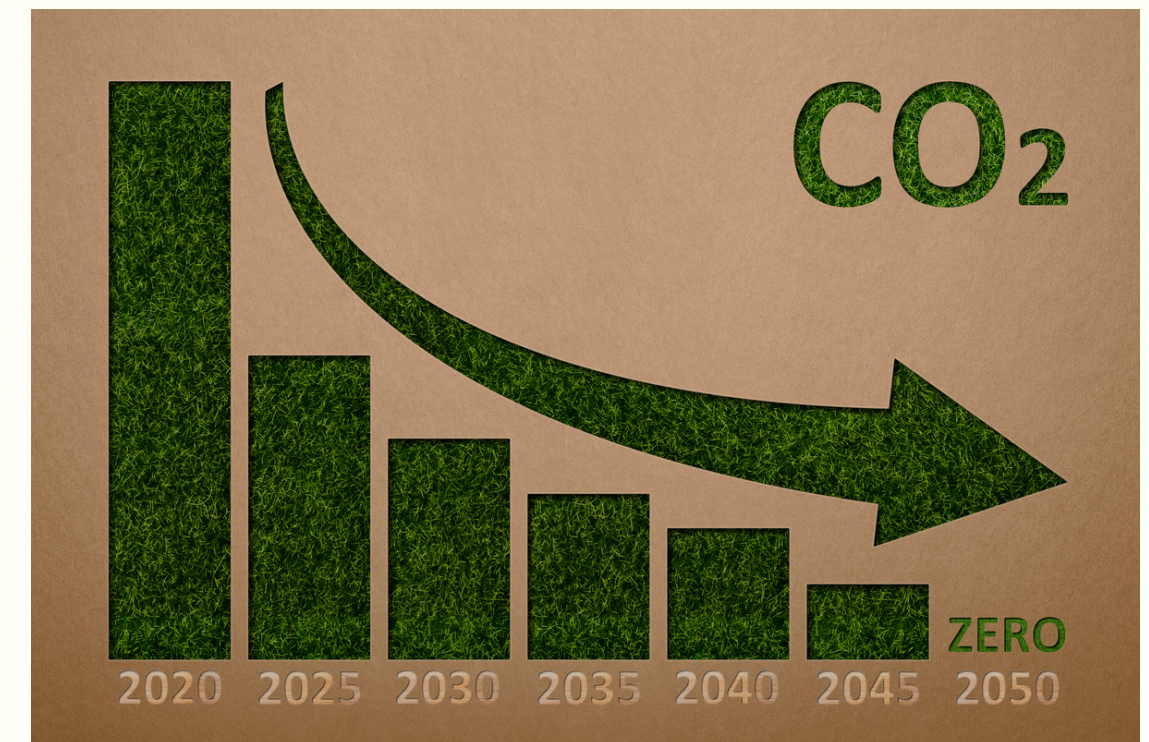

- ZMIANA SYSTEMU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO NA TAKI, KTÓRY NIE BYŁBY INHERENTNIE NIESPRAWIEDLIWY I KTÓRY ZAPEWNIŁBY GODNE ŻYCIE WSZYSTKIM BEZ PRZEKRACZANIA GRANIC PLANETARNYCH-KASIA

JASIKOWSKA PROFESORA SOCJOLOGII UJ

- PODJĘCIE DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA OGRANICZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH. WAŻNYM ZADANIEM JEST TAKŻE ZAHAMOWANIE PRZEKSZTAŁCANIA NATURALNEJ POWIERZCHNI ZIEMI ORAZ ADAPTACJA DO PRZEWIDYWANYCH I JUŻ ZACHODZĄCYCH ZMIAN KLIMATU -DOROTA MATUSZKO GEOGRAFKA, KLIMATOŁOŻKA, NAUCZYCIELKA AKADEMICKA

[HTTPS://ZA512.UJ.EDU.PL/](https://za512.uj.edu.pl/)

SZÓSTY RAPORT IPCC: "ZMIANY KLIMATU 2022: KONSEKWENCJE, ADAPTACJA I ZAGROŻENIA"

IPCC TO ORGANIZACJA MIĘDZYRZĄDOWA DZIAŁAJĄCA W OBSZARZE NAUK O KLIMACIE. ISTNIEJE OD 1988 R., A JEJ GŁÓWNYM CELEM JEST DOSTARCZANIE DECYDENTOM NAUKOWO ZWERYFIKOWANYCH DOWODÓW ZMIAN KLIMATYCZNYCH I WSKAZYWANIE SCENARIUSZY OGRANICZANIA ICH SKUTKÓW.

WEDŁUG NAJNOWSZEGO RAPORT IPCC NAWET 3,6 MILIARDA OSÓB NA CAŁYM ŚWIECIE ODCZUWA JUŻ SKUTKI ZMIAN KLIMATU. TO MIĘDZY INNYMI CODZIENNA WALKA Z ŻYWIOŁAMI, EKSTREMALNYMI ZJAWISKAMI POGODOWYMI, TAKIMI JAK SUSZE, POWODZIE, REKORDOWE UPAŁY I POŻARY.

OSTATNI RAPORT MÓWI WPROST: GLOBALNE OCIEPLENIE MA NIEZWYKLE NEGATYWNE KONSEKWENCJE DLA NASZEGO ŚRODOWISKA, A NAWET DLA LUDZKIEGO ZDROWIA FIZYCZNEGO I PSYCHICZNEGO.

SZÓSTY RAPORT IPCC: "ZMIANY KLIMATU 2022: KONSEKWENCJE, ADAPTACJA I ZAGROŻENIA"

UCZENI ZWRACAJĄ UWAGĘ, ŻE CORAZ WIĘKSZA EMISJA GAZÓW CIEPLARNIANYCH JEST JEDNYM Z KLUCZOWYCH POWODÓW POSTĘPUJĄCYCH ZMIAN KLIMATU. - DZISIEJSZY RAPORT IPCC NAZYWANY JEST ATLASEM LUDZKIEGO CIERPIENIA

WEDŁUG RAPORTU JESTEŚMY BARDZO DALEKO OD REALIZACJI POROZUMIENIA PARYSKIEGO

ZAKŁADAŁO ONO, ŻE WSZYSTKIE KRAJE DO 2020 ROKU MIAŁY PRZEDSTAWIĆ DŁUGOTERMINOWE SCENARIUSZE OGRANICZENIA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH ZGODNIE Z METODOLOGIĄ PRZYJĘTĄ PRZEZ IPCC. GŁÓWNYM CELEM JEST OGRANICZENIE GLOBALNEGO OCIEPLENIA DO 1,5 ST. C WZGLĘDEM EPOKI PRZEDPRZEMYSŁOWEJ. W RAPORCIE CZYTAMY, ŻE NA RAZIE NIE WIDAĆ SKUTECZNYCH DZIAŁAŃ, KTÓRE DOPROWADZIŁYBY DO OSIĄGNIĘCIA TEGO CELU.

RAPORT IPCC AKCENTUJE PRZED W SZYBOKIM SILNY ZWIĄZEK MIĘDZY CZŁOWIEKIEM, PRZYRODĄ I KLIMATEM. NAUKA ZNA CORAZ WIĘCEJ DOWODÓW NA TO, ŻE W LEPszej KONDYCJI JEST EKOSYSTEM, A UTRATA BIORÓŻNORODNOŚCI OGRANICZONA, TYM BARDZIEJ JEST ON ODPORNY NA NIEKTÓRE SKUTKI ZMIANY KLIMATU.

SZÓSTY RAPORT IPCC: "ZMIANY KLIMATU 2022: KONSEKWENCJE, ADAPTACJA I ZAGROŻENIA"

UCZENI PODKREŚLAJĄ, ŻE Z ROKU NA ROK ODNOTOWUJEMY CORAZ WIĘKSZĄ LICZBĘ ZGONÓW NA SKUTEK RÓŻNYCH KATAKLIZMÓW. NAJGORZEJ JEST W AZJI, AFRYCE I AMERYCE POŁUDNIOWEJ. BADACZE ZWRACAJĄ UWAGĘ NA TO, ŻE LUDZKIE DRAMATY MAJĄ BARDZO DUŻY WPŁYW NA ZDROWIE PSYCHICZNE. ZAOBSERWOWANO CORAZ WIĘCEJ PRZYPADKÓW OSÓB, KTÓRE CIERPIĄ NA ZESPÓŁ STRESU POURAZOWEGO, KTÓRY SPOWODOWANY JEST MIĘDZY INNYMI UTRATĄ ŻYCIOWEGO DOBYTKU LUB BLISKICH W WYNIKU KATASTROF.

SKUTKI ZMIAN KLIMATU MAJĄ RÓWNIEŻ NEGATYWNY WPŁYW NA ROLNICTWO, KTÓRE STAJE SIĘ CORAZ MNIEJ PRODUKTYWNE. WIDZIMY TO OD KILKU LAT. W POLSCE SUSZE SPOWODOWAŁY OGROMNE STRATY W UPRAWACH, A TO PRZEKŁADA SIĘ NA DUŻO NIŻSZE ZAROBKI SAMYCH ROLNIKÓW.

NAJWAŻNIEJSZY WNIOSEK TO TEN, ŻE DO 2030 ROKU BĘDIEMY MUSIELI ZMNIJSZYĆ ILOŚĆ EMITOWANEGO DWUTLENKU WĘGLA O 45 PROC. (WZGLĘDEM WARTOŚCI Z 2010), A DO 2050 DO ZERA.

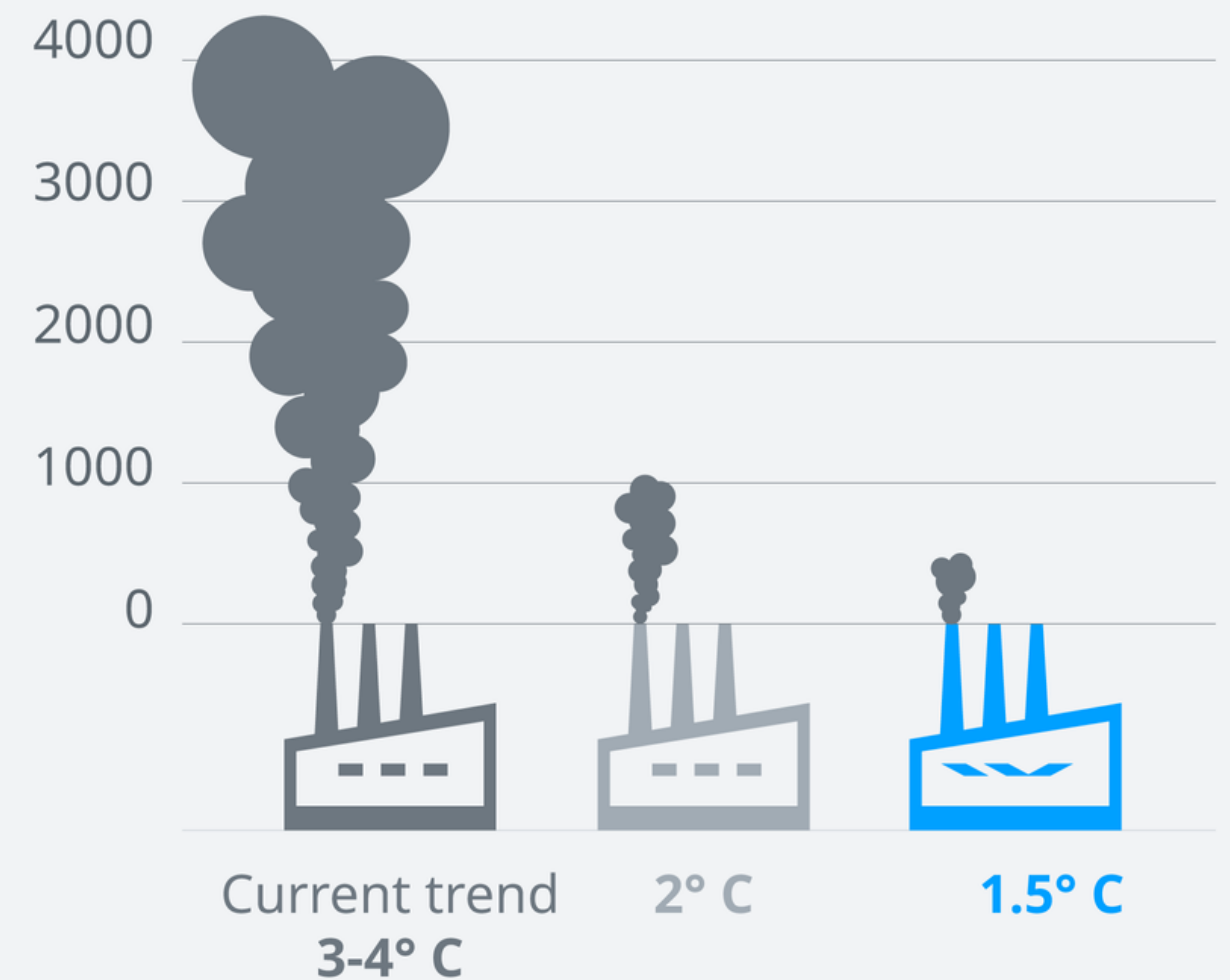
DZIŚ OCHRONIE PODLEGA MNIEJ NIŻ 15 PROC. LĄDÓW, 21 PROC. WÓD LĄDOWYCH I 8 PROC. OCEANÓW. ŻEBY WZMOCNIĆ ODPORNOŚĆ NA SKUTKI ZMIANY KLIMATU, OCHRONIE MUSIAŁOBY PODLEGAĆ OD 30 DO NAWET 50 PROC.

SZÓSTY RAPORT IPCC: "ZMIANY KLIMATU 2022: KONSEKWENCJE, ADAPTACJA I ZAGROŻENIA"

ZMIANY KLIMATU SĄ WYNIKIEM PONAD STULETNIEGO NIEZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA ENERGII I GRUNTÓW, STYLU ŻYCIA ORAZ WZORCÓW KONSUMPCJI I PRODUKCJI” – POWIEDZIAŁ JIM SKEA, WSPÓŁPRZEWODNICZĄCY III GRUPY ROBOCZEJ IPCC; ZALECENIA ZAWARTE W RAPORCIE „MOGĄ SKIEROWAĆ NAS W KIERUNKU SPRAWIEDLIWSZEGO, BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONEGO ŚWIATA”.

1.5 degrees: How much carbon can we emit by 2100?

In gigatons of CO2 equivalents

Source: PIK | Status at 10/2018

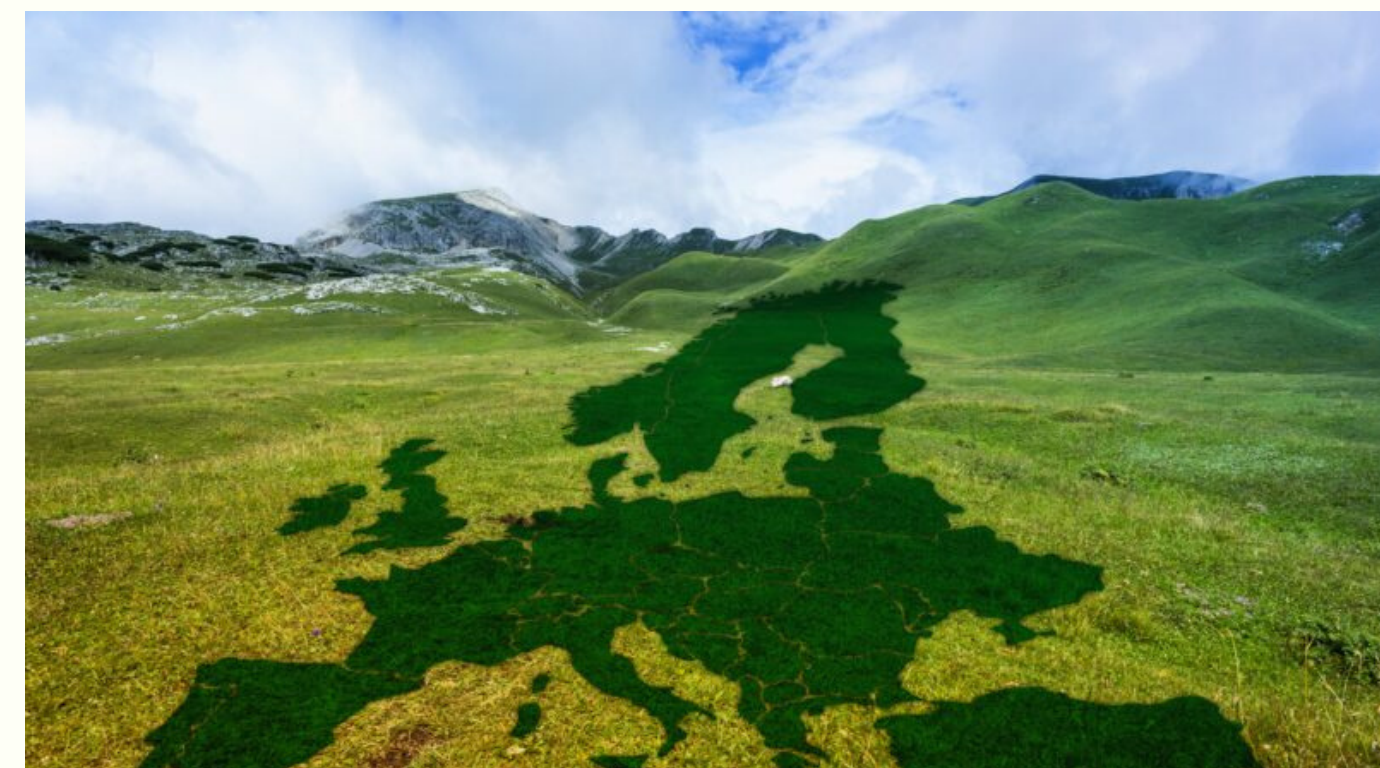
©DW

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD

ZMIANA KLIMATU I DEGRADACJA ŚRODOWISKA STANOWIĄ ZAGROŻENIE DLA EUROPY I RESZTY ŚWIATA. ABY SPROSTAĆ TYM WYZWANIAM POWSTAŁ PLAN DZIAŁANIA **EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD** (11.12.2019R). MA ON POMÓC PRZEKSZTAŁCIĆ UE W NOWOCZESNĄ, ZASOBOOSZCZĘDNĄ I KONKURENCYJNĄ GOSPODARKĘ:

- KTÓRA W 2050 R. OSIĄGNIĘ ZEROWY POZIOM EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH NETTO
- W KTÓREJ NASTĄPI ODDZIELENIE WZROSTU GOSPODARCZEGO OD ZUŻYWANIA ZASOBÓW
- W KTÓREJ ŻADNA OSOBA ANI ŻADEN REGION NIE POZOSTANĄ W TYLE.

Fot. Gerd Altmann/Pixabay

KORZYŚCI PŁYNĄCE Z EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU

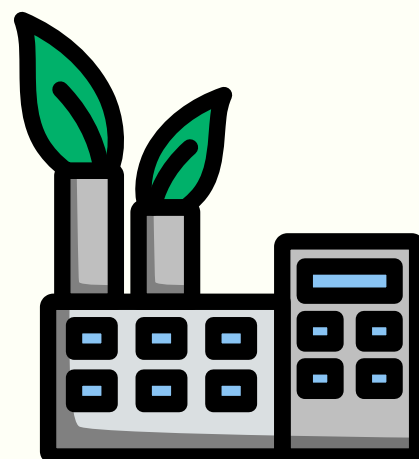
EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD POPRAWI DOBROSTAN I ZDROWIE OBYWATELI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ:

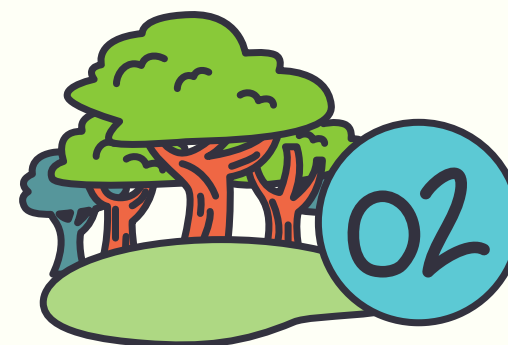
TRWALSZE PRODUKTY, KTÓRE MOŻNA NAPRAWIĆ,
PODDAĆ RECYKLINGOWI I PONOWNIE WYKORZYSTAĆ

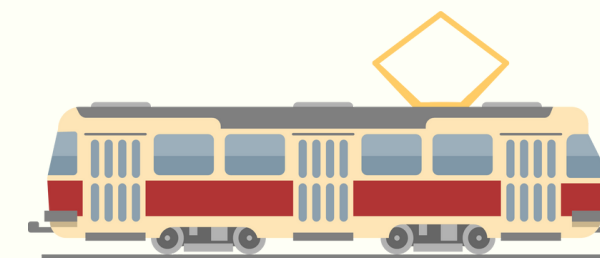
CZYSTSZA ENERGIA I NAJNOWSZE EKOLOGICZNE
INNOWACJE TECHNOLOGICZNE

KONKURENCYJNY I ODPORNY W SKALI ŚWIATOWEJ PRZEMYSŁ

ŚWIEŻE POWIETRZE, CZYSTA WODA, ZDROWA
GLEBA I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

WIĘKSZA DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTU PUBLICZNEGO

PODDANE RENOWACJI I ENERGOOSZCZĘDNE BUDYNKI

ZDROWA I PRZYSTĘPNA
CENOWO ŻYWNOSĆ

www.etna.org.pl

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD - CELE

Europejski Zielony Ład

Pierwszy kontynent neutralny dla klimatu?

- PIERWSZY KONTYNET NEUTRALNY DLA KLIMATU DO 2050 R.
- CO NAJMNIJ 55% MNIJ EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH NETTO W 2030 R. W PORÓWNANIU Z POZIOMEM Z 1990 R.
- 3 MLD DRZEW POSADZIMY W UE DO 2030 R.

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD - BIORÓŻNORODNOŚĆ

RAPORT O STANIE BIORÓŻNORODNOŚCI I EKOSYSTEMÓW, OPRACOWANY PRZEZ MIĘDZYRZĄDOWĄ PLATFORMĘ NAUKOWO-POLITYCZNĄ DS. BIORÓŻNORODNOŚCI I USŁUG EKOSYSTEMOWYCH (IPBES) W 2019 R., DAŁ NAM OBRAZ SKALI ZNISZCZEŃ BIOSFERY. WYKAZAŁ ON, IŻ **DEGRADACJA ZIEMSKIEGO EKOSYSTEMU SPOWODOWANA PRZEZ INGERENCJĘ CZŁOWIEKA W NATURĘ DOPROWADZIŁA MILION GATUNKÓW NA SKRAJ WYGINIĘCIA I ZACZYNA BYĆ NIEBEZPIECZNA DLA SAMYCH LUDZI – PRZEDĘ WSZYSTKIM ZE WZGLĘDU NA SWÓJ WPŁYW NA BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE I DOSTĘP DO CZYSTEJ WODY. ODWRÓCENIE TEGO TRENDU WYMAGA GŁĘBOKIEJ, TRANSFORMACYJNEJ ZMIANY OBECNYCH MODELI GOSPODARCZYCH.**

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD JEST PRÓBĄ STWORZENIA MODELU, W KTÓRYM ROZWÓJ GOSPODARCZY NIE WIĄZAŁBY SIĘ Z DESTRUKCJĄ KLIMATU I ŚRODOWISKA PODTRZYMUJĄCEGO NASZE WŁASNE ŻYCIE.

ZIELONY ŁAD - ZAGROŻENIA

ZIELONY ŁAD JEST NOWĄ UNIJNĄ STRATEGIĄ WZROSTU GOSPODARCZEGO.

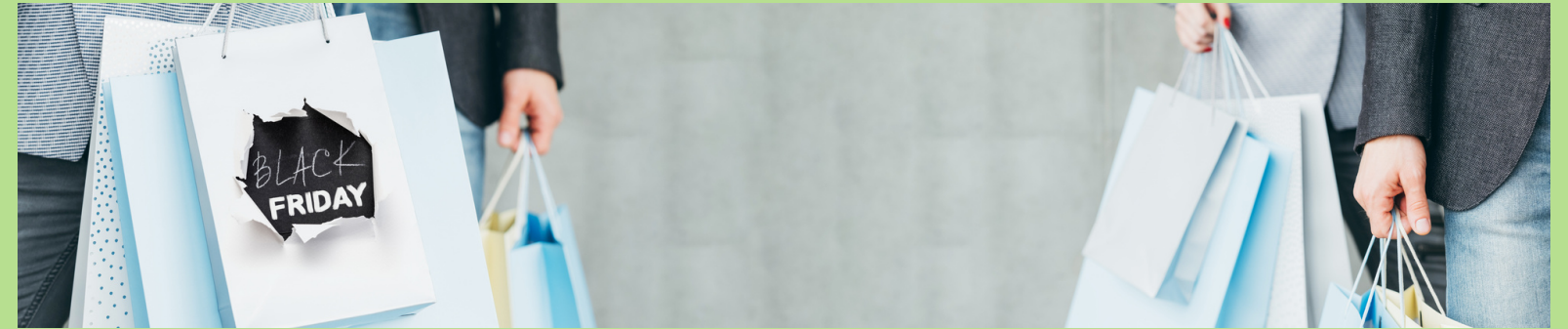
ZAKŁADA WPRAWDZIE POPRAWĘ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ (CZYLI OSIĄGANIE TYCH SAMYCH REZULTATÓW GOSPODARCZYCH MNIJSZYM NAKŁADEM ENERGII). PRZEWIDUJE DZIAŁANIA MAJĄCE ZACHĘCAĆ DO BARDZIEJ PRZYJAZNYCH KLIMATOWI I ŚRODOWISKU WYBORÓW KONSUMENCKICH, NP. OGRANICZENIA SPOŻYCIA MIĘSA CZY KORZYSTANIA Z TRANSPORTU PUBLICZNEGO. ZAKŁADA WDRAŻANIE GOSPODARKI OBIEGU ZAMKNIĘTEGO, W KTÓREJ WZROST NIE BĘDZIE UZALEŻNIONY OD ZUŻYCIA ZASOBÓW NATURALNYCH W TEMPIE, PRZY KTÓRYM NIE SĄ ONE W STANIE SIĘ ODTWARZAĆ. **CAŁY CZAS POZOSTAJE JEDNAK W EKONOMICZNYM PARADYGMACIE CIĄGŁEGO WZROSTU.**

G

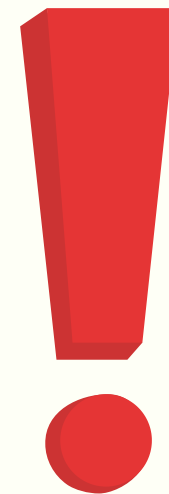
D

P

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD

Konsumpcjonizm, napędzający kryzys klimatyczny i katastrofę ekologiczną, nie wynika z realnych potrzeb ani z „natury” człowieka, tylko jest sztucznie kreowany przez obecny system gospodarczy.

WIĘŹ Z NATURĄ

Doświadczenie przebywania w przyrodzie czyni nas szczęśliwszymi i zdrowszymi.

Wpływ obcowania z naturą na samopoczucie jest porównywalny z czynnikami takimi jak dochód czy poziom wykształcenia. **Deficyt więzi z naturą stanowić najważniejsze globalne zagrożenie dla środowiska”**

WIĘŹ Z NATURĄ

KIEDY OSTATNIO SPĘDZIŁAŚ _EŚ GODZINĘ SAM NA SAM Z PRZYRODĄ?
POOBSERWUJ NAJBLIŻSZE OKOLICE TWOJEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
ORAZ OTACZAJĄCĄ PRZYRODĘ.
CZY TWOIM ZDANIEM ZWIĘKSZENIE KONTAKTU Z NATURĄ MOŻE
SKUTKOWAĆ AKCEPTACJĄ RADYKALNYCH REFORM, ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZE PO-
STULUJĄ M.IN., ABY CHRONIĆ STARE GÓRSKIE LASY ORAZ OBJAĆ
PRZYNAJMNIEJ 10% POWIERZCHNI LASÓW W POLSCE OCHRONĄ ZUPEŁNĄ.
CZY ZNAJDUJESZ ROZWIĄZANIE, KTÓRE MOGŁOBY POGODZIĆ INTERESY
EKONOMICZNE LUDZI Z WARTOŚCIĄ EKOLOGICZNĄ LASU? CO, JAKO
SPOŁECZEŃSTWO, MOŻEMY ZROBIĆ, ABY ZADOWOLENI BYLI I LAS, I
LUDZIE?

PANDEMIA A EKOLOGIA

STANY POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA NAJCZĘŚCIEJ SĄ ZWIĄZANE Z KRYZYSAMI EKONOMICZNYMI (NP. W LATACH 2007-2009) . TAKI SAM EFEKT PRZYNIOSŁA PANDEMIA COVID-19.

CO TO OZNACZA DLA ŚRODOWISKA? PO PIERWSZE **ZMNIJSZENIE GLOBALNEJ EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH DO ATMOSFERY**. ZACZNIJMY OD CHIN, KTÓRE W RAMACH WALKI Z EPIDEMIĄ PODJĘŁY ZDECYDOWANE KROKI – WUHAN PRAKTYCZNIE ODCIĘTO OD RESZTY ŚWIATA, WSTRZYMANO LOTY I ZAMKNIĘTO WIELE ZAKŁADÓW PRODUKCYJNYCH, SKLEPÓW, A TAKŻE ZANIECHANO WSZELKICH WYDARZEŃ MASOWYCH I CO ISTOTNE W TRAKCIE RESTRYKCYJNEJ KWARANTANNY KILKUNASTU MIAST W CAŁYCH CHINACH ZANOTOWANO REDUKCJĘ GAZÓW CIEPLARNIANYCH O 25%! WARTO PRZYPOMNIEĆ W TYM MIEJSCU, ŻE PAŃSTWO ŚRODKA ODPOWIADA ZA 27% ŚWIATOWEJ EMISJI.

A CO Z EUROPA? WEDŁUG EEA (EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY) STĘŻENIE ZWIĄZKÓW, KTÓRE ŹLE WPŁYWAJĄ NA STAN POWIETRZA NA NASZYM KONTYNENCIE, ZDECYDOWANIE SPADŁO, NA NIEKTÓRYCH OBSZARACH – NAWET O POŁOWĘ. JAKO PRZYCZYNĘ UPATRUJE SIĘ ZMNIJSZENIE RUCHU SAMOCHODOWEGO W DUŻYCH MIASTACH, NP. WE WŁOSZECH, GDZIE OPRÓCZ ZDECYDOWANEJ POPRAWY STANU POWIETRZA, DOSTRZEGALNA JEST TEŻ INNA ZMIANA. NAJSTARSZY MIESZKAŃCY WENECCJI TWIERDZĄ, ŻE NIE PAMIĘTAJĄ TAK CZYSTEJ WODY W KANAŁACH, JAK W TRAKCIE PANDEMII.

WOJNA

W UKRAINIE

DZIAŁANIA ZBROJNE W UKRAINIE ZBLIŻAJĄ NAS TEŻ BEZPOŚREDNIO DO KATASTROFY KLIMATYCZNEJ.

W CIĄGU PIERWSZYCH SZEŚCIU MIESIĘCY NAD DNIEPREM ZNISZCZONO PONAD 2 MILIONY HEKTARÓW LASÓW. WEDŁUG BIORĄCEGO UDZIAŁ W COP27 UKRAIŃSKIEGO MINISTRA OCHRONY ŚRODOWISKA RUSŁANA STRIŁCA Z POWODU DZIAŁAŃ WOJENNYCH WYEMITOWANO 33 MILIONY TON GAZÓW CIEPLARNIANYCH, A ZNACZNIE WIĘCEJ BĘDZIE MUSIAŁO POWSTAĆ PODCZAS ODBUDOWY UKRAINY.

POŻARY LASÓW I MAGAZYNÓW PALIWA, MIGRACJA MILIONÓW OSÓB, PRZEMIESZCZANIE SIĘ CIĘŻKIEGO SPRZĘTU WOJSKOWEGO I POWRÓT DO SPALANIA WĘGLA – WSZYSTKO TO POWODUJE GWAŁTOWNY WZROST EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH. KLIMATYCZNE SKUTKI WOJNY W UKRAINIE SĄ ZASTRASZAJĄCE.

WOJNA

W UKRAINIE

W WYNIKU ROSYJSKIEJ AGRESJI NA UKRAINĘ UWALNIANE SĄ DO POWIETRZA, GLEBY ORAZ WODY TOKSYCZNE MATERIAŁY, POCHODZĄCE ZE ZRUJNOWANYCH BUDYNKÓW, EKSPLODUJĄCYCH RUROCIĄGÓW CZY USZKODZONYCH SYSTEMÓW SANITARNYCH ORAZ SKŁADOWISK PALIW I CHEMIKALIÓW.

„TAK JAK ROPA I GAZ NAPĘDZAJĄ KRYZYS KLIMATYCZNY, ROSYJSKA INWAZJA NA UKRAINĘ POKAZUJE, W JAKI SPOSÓB PALIWA KOPALNE FINANSUJĄ, WZNIECAJĄ I PRZEDŁUŻAJĄ KONFLIKTY WOKÓŁ ŚWIATA. CIĄGŁE POLEGANIE NA PALIWACH KOPALNYCH JEST TAK SAMO DESTABILIZUJĄCE DLA GLOBALNEGO POKOJU, JAK DLA GLOBALNEGO KLIMATU” – STWIERDZIŁ CARROLL MUFFET.

Z SZACUNKÓW WYNIKA, ŻE ROZPOCZĘTA PRZEZ ROSJĘ WOJNA W MINIONYM ROKU ODPOWIADAŁA ZA OKOŁO JEDEN PROCENT GLOBALNYCH EMISJI.

JAK PRZECIWDZIAŁAĆ ...

OSZCZĘDNIIE KORZYSTAJ Z ZASOBÓW, TAKICH JAK WODA I ENERGIA. ROZWAŻ ZMNIJSZENIE UDZIAŁU MIĘSA W DIECIE, STAWIAJ NA PRODUKTY LOKALNE, A NIE PRODUKOWANE NA DRUGIM KOŃCU ŚWIATA. PLANUJ ZAKUPY SPOŻYWCZE TAK, BY JEDZENIA NIE WYRZUCAĆ.

OGRANICZ PRODUKCJĘ ODPADÓW: PRZED ZAKUPAMI UBRAŃ, ELEKTRONIKI CZY OZDÓB ZASTANÓW SIĘ, CZY NA PEWNO ICH POTRZEBUJESZ, STAWIAJ NA CZYSTE TECHNOLOGIE, ZWRACAJ UWAGĘ NA LICZBĘ I TYP OPAKOWAŃ. SORTUJ ODPADY.

PLANUJ PODRÓŻE TAK, BY OGRANICZAĆ ICH NEGATYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO, W TYM ILOŚĆ GAZÓW CIEPLARNIANYCH WYTWARZANYCH PRZEZ ŚRODKI TRANSPORTU (ŚLAD WĘGLOWY).

WSPIERAJ BIORÓŻNORODNOŚĆ W SWOIM BEZPOŚREDNIM OTOCZENIU. MOŻE NP. MÓGŁBYŚ/MOGŁABYŚ ZASTĄPIĆ KRÓTKO PRZYSTRYŻONY TRAWNIK PRZED DOMEM ŁĄKĄ KWIETNĄ, ZMIENIAJĄC WARUNKI NA PRZYJAZNE DLA OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH I INNYCH ORGANIZMÓW?

ZREZYGNUJ ZE STOSOWANIA SZTUCZNYCH ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN W OGRODZIE, KTÓRE SĄ BEZPOŚREDNIĄ PRZYCZYNĄ ŚMIERTELNOŚCI OWADÓW. INFORMUJ RODZINĘ, SĄSIADÓW I ZNAJOMYCH O SWOICH WYBORACH I DECYZJACH, DAJĄC TYM SAMYM PRZYKŁAD WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA.

KONSTYTUCJA RP UZNAJE ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ZA JEDNĄ
Z ZASAD USTROJOWYCH (ART. 5), A WŁADZĘ OBLIGUJE DO
PROWADZENIA POLITYKI ZAPEWNIĄCEJ „BEZPIECZEŃSTWO
EKOLOGICZNE WSPÓŁCZESNEMU I PRZYSZŁYM POKOLENIOM”
(ART. 74 UST. 1).

MAMY SIĘ SPRAWCZĄ!

KORZYSTAJMY Z NIEJ.

CO MOŻEMY **ZROBIĆ?**

DLA WIĘKSZOŚCI SIŁ POLITYCZNYCH DOMINUJĄCYCH W POLSCE I INNYCH KRAJACH RÓŻNORODNOŚĆ, ŚRODOWISKO I KLIMAT NIE SĄ SPRAWAMI PRIORYTETOWYMI. PAMIĘTAJMY JEDNAK, ŻE PRZEZ **ŚWIADOME I AKTYWNE UCZESTNICTWO W PROCESIE DEMOKRATYCZNYM MOŻEMY TO ZMIENIĆ.** ZWŁASZCZA JEŚLI DO GŁOSOWANIA NA POLITYKÓW KIERUJĄCYCH SIĘ GŁOSAMI NAUKOWCÓW UDA NAM SIĘ PRZEKONAĆ RODZINĘ I ZNAJOMYCH. NIE MOŻNA ZAPOMINAĆ, ŻE CZASU NA WPROWADZENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN ZOSTAŁO BARDZO NIEWIELE.

MAMY SIĘ SPRAWCZĄ!

KORZYSTAJMY Z NIEJ.

WSZYSCY JESTEŚMY MIESZKAŃCAMI PRYPECI

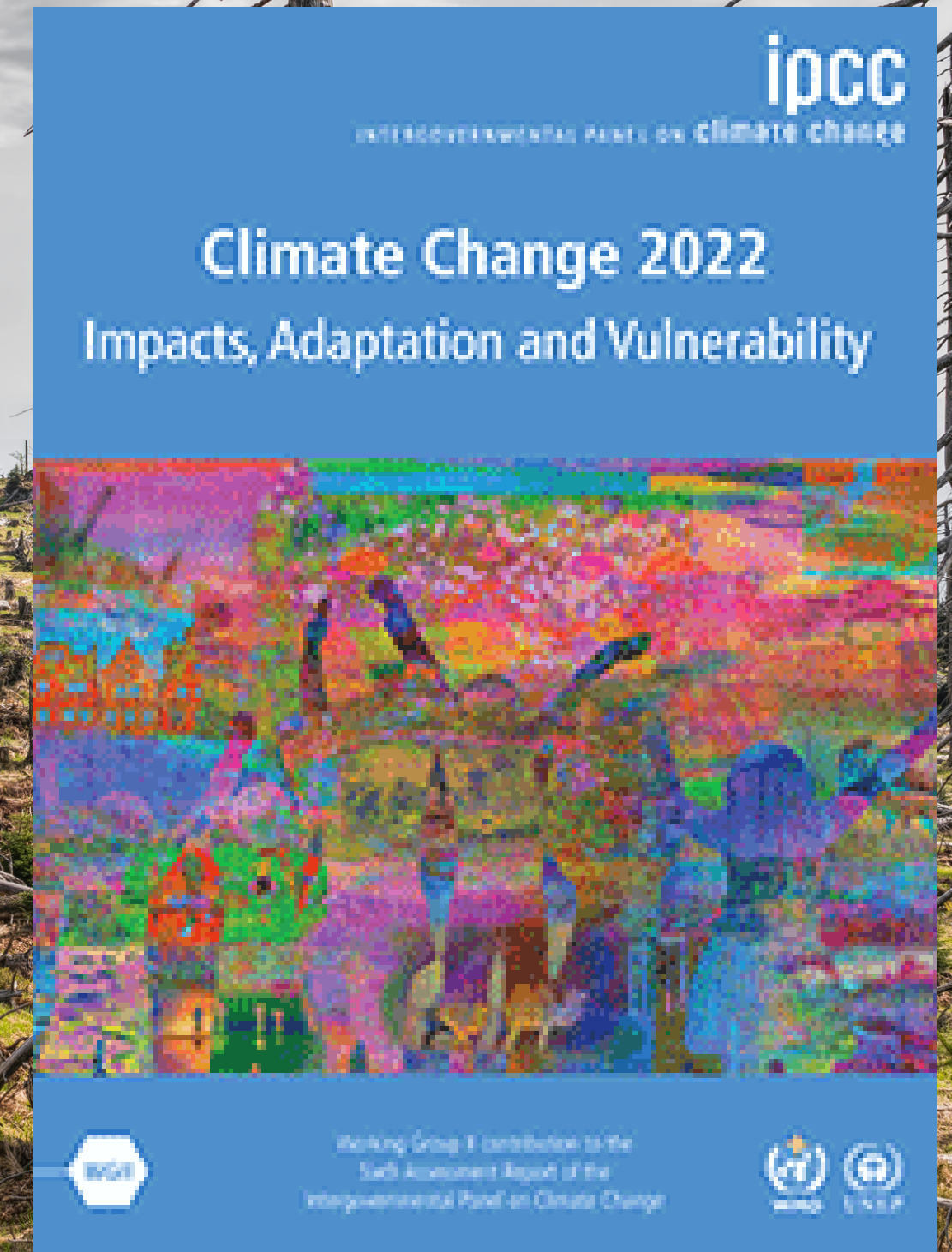

„WYGLĄDA, ŻE NIEZALEŻNIE OD TEGO, JAK WIELKIE SĄ NASZE BŁĘDY, NATURA PORADZI SOBIE Z NIMI, JEŻELI TYLKO DOSTANIE SZANSĘ. ŚWIAT NATURALNY JUŻ KILKA RAZY PRZEŻYŁ WIELKIE WYMIERANIE. ALE MY LUDZIE NIE MOŻEMY ZAKŁADAĆ, ŻE UDA NAM SIĘ ZROBIĆ TO SAMO. DOSZLIŚMY TAK DALEKO, PONIEWAŻ JESTEŚMY NAJSPRYTNIEJSZYMI STWORZENIAMI, KTÓRE KIEDYKOLWIEK ŻYŁY NA ZIEMI. ALE JEŻELI MAMY KONTYNUOWAĆ NASZE ISTNIENIE, BĘDIEMY POTRZEBOWAĆ CZEGOŚ WIĘCEJ NIŻ INTELIGENCJA. BĘDIEMY POTRZEBOWAĆ MĄDROŚCI.”

DAVID ATTENBOROUGH

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active citizens fund

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

[HTTPS://BERKELEYEARTH.ORG/](https://berkeleyearth.org/)

[HTTPS://WWW.IPCC.CH/](https://www.ipcc.ch/)

[HTTPS://COMMISSION.EUROPA.EU/STRATEGY-AND-POLICY/PRIORITIES-2019-2024/EUROPEAN-GREEN-DEAL_PL](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl)

[HTTPS://ZA512.UJ.EDU.PL/](https://za512.uj.edu.pl/)

Isle of Man
Liechtenstein
Norway
Active citizens fund

